

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศิลปกรรมศาสตร์

วิชาภูมิสถาปัตย์

บทเรียนการสอนวิชาชุดक्रमมูลทางไปรษณีย์

ของครูสุภา พ.ศ. ๒๔๙๗

วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

คณะอาจารย์

๑. นายชวน อังสุละโยธิน
๒. นางสมนา คำทอง
๓. นางสาวจิตชม กาญจนโชติ

บทเรียนการล่อนวิชาชุดक्रमมูลทางไปรษณีย์ ของครูสุภา พ.ศ. ๒๔๙๗

วิชาประวัติศาสตร์

บทเรียนที่ ๒

ประวัติศาสตร์ทั่วไป

มหาสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเกี่ยวข้องกับประเทศไทยเราเพียงไร

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศจักรี คือ พระมงกุฎเกล้า
รัชกาลที่ ๖ ไทยได้ตัดสินใจเข้าร่วมรบกับฝ่ายสัมพันธมิตร มีอังกฤษและฝรั่งเศสเป็น
หัวหน้า ไทยประกาศสงครามกับประเทศเยอรมันและออสเตรียฮังการี เมื่อวันที่ ๒๕
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ คำแปลพระราชโองการของสมเด็จพระเจ้ากรุงอังกฤสงจาก
ลอนดอน รับ ณ กรุงเทพฯ วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ เวลา ๒๐ นาฬิกา ๒๖ นาที
มีข้อความดังนี้

ทุกสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กรุงเทพฯ

วันนี้เป็นวันบรมรอบ ๓ ปี นับแต่วันที่ประสูติของหม่อมฉันได้
เริ่มเข้าสู่อายุสงครามอันใหญ่หลวง ซึ่งยังคงกระทำกันอยู่ ณ บัดนี้ หม่อมฉัน มีความ
ปรารถนาที่จะทูลแด่ พระองค์ท่าน แสดงความ พยายามของ หม่อมฉันและ ประชาชนของ
หม่อมฉัน ในการที่พระองค์ได้ทรงกระทำความตกลงยังสงครามเมื่อเร็ว ๆ นี้ เพื่อนำ
ประเทศชาติของพระองค์เข้าข้างฝ่ายรรมมาธิปไตย ซึ่งบัดนี้ทำให้ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร

กระทำสงครามอยู่ ณ บัดนี้ ความเห็นชอบซึ่งพระองค์ได้แต่งตั้งออกโดยปรากฏชัดแจ้ง
เช่นนั้น ย่อมบังเกิดความมีแก่ใจให้บังเกิดมีแต่บรรดาชาติทั้งหลายที่ได้ทำสงครามอยู่นาน
แล้ว ทั้งทำให้พากันมีใจยังขึ้นในความมานะที่จะกระทำความพยายามต่อไป จนกว่า
ความมีชัยอันประจวบด้วยมีขวัญจะได้ดังหมายอันน่าสงสัยของ ซึ่งบุคคลยังคงคุกคาม
สันติสุขของโลกเราอยู่

(พระนามาภิไธย) ยอร์ช ป.ร.

คำแปลโทรเลขของประธานาธิบดีฝรั่งเศส ถึงจากกรุงปารีส วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ เวลา ๓ นาฬิกา ๒๒ นาที มีข้อความดังนี้

ขอพระราชทานถวายพระพร สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กรุงเทพฯ

ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทาน พระบรมราช วโรกาสแสดงความไว้วางใจรักภักดี
อย่างแท้จริงในนามแห่งมหาชนของสาธารณรัฐฝรั่งเศส เมื่อได้ทราบข่าวว่า รัฐบาล
ของพระองค์ประกาศสภาพสงครามต่อรัฐบาลเยอรมันและขอตั้งเวรยั้งการแล้ว ความ
ไมตรีอันมีอยู่เป็นอย่างดีระหว่างประเทศฝรั่งเศสและสยามย่อมมีขึ้นขึ้น ในขณะนี้เรา
ได้รวมกันเพื่อต่อสู้การกดขี่อันเป็นเหตุนำมาซึ่งสงครามครั้งนี้ ขอพระองค์จงทรง
รับถ้อยคำอันข้าพระองค์ได้แต่งตั้งขึ้นมีศรัทธาต่อพระองค์แล้ว กับทั้งความยินดีแห่ง
ข้าพระองค์ ในการที่อัครราชทูตของพระองค์ที่ปารีส ได้มาแสดงความสามัคคีกลมเกลียวเป็น
อันหนึ่งอันเดียวกันกับบรรดาประชาชาติสัมพันธมิตรทั้งหลาย

(ลงนาม) เรย์มอนด์ ปวงกาเร

ความเห็นชอบของหนังสือพิมพ์ในการประกาศสงคราม

หนังสือพิมพ์ กรุงเทพฯ เดลินิวส์ ฉบับวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ ลง
ข้อความในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นว่าดังนี้

ขอถวายไชโย! ขอถวายไชโย!

ขอเชิญปวงไทยถวายไชโย แต่พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหา
จักรีฯ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณธรรมอันมหาประเสริฐ พระองค์

เป็นพระมหากษัตริราชวิเศษพระองค์เอกแห่งสยามราชอาณาจักร ประกอบด้วยทรง
พระปรีชาสามารถอาหาณูชาญโย ในสรรพวิทยาศาสตร์ราชจรรยาสรรพวิชาปณินาย
แห่งสากลประเทศ ทรงตระหนักพระญาณวิถีกว้างไกลตลอดไปทั้งในปัจจุบัน อดีต อนาคต
ยิ่งด้วยพระวิริยภาพเป็นชาติ

เริ่มแต่บางประเทศได้ทำสงครามกันขึ้นในทวีปยุโรป จนเกิดเป็นมหาสงคราม
สากลโลกได้ ๓ ปี หย่อนไม่ถึงเดือน สยามได้ดำรงความเป็นกลางอยู่เป็นอย่างดียิ่ง
ประเทศหนึ่ง

ในระหว่างราว ๓ ปีมานี้ ฐานะของประเทศสยามเรานั้นว่าอยู่ในที่คับขัน
นักหนา อาศัยด้วยพระองค์เปรียบประดุจเป็น นายกนาว่าสยามนำไปใน ทะเล ใหญ่่น้อย
หลักเคียงตั้งโศโศรกแตกฉินฉม อันเป็นมหาอุภัยพิบัติระหอบกลบกลุ้มมีดมีวันนั้น ให้
ปราศจากเหตุอันใกล้คืออันตรายมาได้ ถ้าว่าเราทุกคนได้ทราบข้อความตลอดจะคง
รู้ดีว่าเป็นมหัศจรรย์ยิ่งแล้ว บัดนี้ถึงวาระที่สุดที่สยามจะทนเฉยอยู่ไม่ได้ ก็เหมือน
หนึ่งนาวาของเราซึ่งต้องตกอยู่ในมหาสมุทร อันเป็นมรรคาคับขันกับความมรณะผจญหน้า
คอถนน ด้วยคลื่นลมร้ายกระหน่ำมาอย่าให้เราไม่หยุดหย่อน ตลอดเวลาที่แล้วมานายกนาว่า
สยามของเราได้ทรงนำไปไม่ขยับปางมาแต่ฉินใด ในส่วนที่จะทรงนำต่อไปอีกตั้งแต่บัดนี้
ก็ต้องหมายถึงตัวสัตว์โลกไฉนกัน ด้วยพระองค์ซึ่งทรงเห็นมรรคาอยู่โดยตลอดตลอด
ไปร้งแล้ว จึงได้ทรงเลือกดำเนินนาว่าไปในทางนี้ ซึ่งเป็นทางที่ดีสุดอันจะมุ่งได้โดย
สวัสดิภาพ ประเด็นมหาตนาได้ฉมหมาย พระเดชพระคุณเป็นต้นเกล้าฯ หากที่สุขุมได้

เพราะฉะนั้น เมื่อได้มีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้ สยามคิดไมตรีกับ
เยอรมัน และประกาศเข้าข้างสัมพันธมิตรหมิ่นมากแล้ว ก็ต้องเป็นหน้าที่ของเจ้านาย
ข้าราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนและพลเมืองหรือประชาชนทั่วไป ต้องผูกพันพร้อมกัน
ด้วยความปรองดองยิ่งขมกว่าหนหลัง ต้องน้อมจิตมอบกายถวายชีวิตเป็นที่สุดไว้ในพระ
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ซึ่งแต่เดิมนั้นพระองค์จะพระราชประสงค์ประการใด
ก็ต้องให้เป็นไปโดยพระบรมราชโองการนั้นจึงทุกประการ เช่นเดียวกันที่เราได้ตั้งอยู่ใน

ถ้าหาก อันนายภานุวาทะบังกับบัญชาได้โดยเด็ดขาด และช่วยนายภานุวาทะจนสุดความสามารถที่จะเป็นไปได้ เพราะความเป็นความตายจะต้องรวมอยู่ด้วยกันทั้งนั้น

ในที่นี้เราขอชักชวนเพื่อนร่วมชาติทุกคนด้วยอีกว่า จงพร้อมกันตั้งสัตย์ปฏิญาณรักชาติคำสัตย์พระมหากษัตริย์ของเรา จงพร้อมกันทำหน้าที่ตามที่ควรทำ จงถวายพระพรไชยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ ขอให้ทรงถึงซึ่งความชนะกำจัดข้าศึกศัตรูของชาติโลกให้สำเร็จได้ด้วยชัยชนะโดยเกียรติยศยิ่ง ให้ประเทศสยามคงสถิตสถาพรแห่งความเป็นเอกราชอิสระอยู่ชั่วฟ้าชั่วดิน ไชโย! ไชโย! ไชโย!

กรุงเทพ ฯ เดลินิวส์

ไทยประกาศสงครามแล้วทำอะไรบ้าง

เมื่อประกาศสงครามแล้ว ทันทีทันใดนั้น ไทยก็ได้รับทำการอันจำเป็น โดยกล้าหาญของใจและเฉียบขาดรวดเร็วที่สุด กล่าวคือ ไทยยับยั้งการค้าเรือสินค้าและทรัพย์สินสมบัติ รวมทั้งจับชนชาติศัตรูทั้งปวงที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยเวลานั้นกักขังไว้ ต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งข้าราชการทหารชั้นผู้ใหญ่ให้เป็นคณะทูตทหาร ออกเดินทางไปยังทวีปยุโรป เพื่อได้ติดต่อกับชาติสัมพันธมิตรตามพระราชประสงค์ที่ได้ทรงมอบหมายไว้ ไทยจัดตั้งกองทหารอาสาสมัคร ๒ กอง คือ กองทหารรถยนต์ กับกองบินทหารบก พร้อมด้วยหน่วยพยาบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งไปทำสงครามในทวีปยุโรป เป็นการช่วยชาติสัมพันธมิตรทั้งปวงที่กำลังทำสงครามอยู่ในสมรภูมิแล้ว เมื่อ กองทหารทั้งนี้ได้รับผู้อาสาสมัครตามความต้องการ และได้รับการฝึกหัดอบรมในเชิงยุทธวิธีเพียงแล้ว ก็ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ สู่ทวีปยุโรป และปฏิบัติหน้าที่ตามแต่หัวหน้าฝ่ายสัมพันธมิตรจะมอบหมายให้

เมื่อสงครามโลกครั้งนี้เริ่มดำเนินลงแล้ว นานาชาติฝ่ายสัมพันธมิตรได้จัดทำพันธสัญญาสงคราม รัฐบาลไทยได้ส่งกองทหารพร้อมด้วยธงชัยเฉลิมพล ไปร่วมการต่อต้านข้าศึกด้วยเกียรติยศยิ่ง การที่ไทยมีส่วนในมหาสงครามโลกครั้งนี้

นับว่าได้มีเกียรติสามารถเข้าเทียมบำเพ็ญใหญ่กับนานาชาติแล้ว ข้อเลี้ยงของประเทศ
ไทยซึ่งตกอับมานานไม่มีใครรู้จัก กันนั้นแต่จะเฟื่องฟูรุ่งเรืองขึ้น นอกจากนั้นการเข้าร่วม
สงครามกับมหาอำนาจหลายประเทศครั้งนั้น ย่อมเป็นการเผยแพร่เกียรติคุณของชาติไทยให้
นานาชาติรู้ว่าไทยเป็นชาติซึ่งมีชีวิตจิตใจสูง มีอารยธรรม มีวัฒนธรรมและมีมนุษยธรรม
คู่เคียงกับอารยประเทศทั้งหลายแล้ว หาใช่ป่าเถื่อนดั่งชาวโลกบางส่วนไม่

ประโยชน์ที่ไทยหวังจะได้จากมหาสงครามคราวนี้ ก็คือ ความเป็นอิสระเดิ
เริ่มที่ ซึ่งไทยจำเป็นต้องยอมเสียไปแต่กาลก่อน เนื่องจากความจำเป็นที่มหาอำนาจ
บางประเทศได้ใช้อิทธิพลบีบบังคับให้ไทยต้องทำสัญญาอันไม่เป็นธรรม ในสมัยกษัตริย์
รัชกาลก่อน ๆ เมื่อถึงคราวประชุมทำสัญญาด้านสภาพที่เมืองแวร์ซายส์ จัดเป็นโอกาส
อันดีของไทยที่จะขอร้องให้เหล่าประเทศสัมพันธมิตร แก้อภัยสัญญา ซึ่งไม่เสมอภาคที่
ประเทศเหล่านั้นได้ทำไว้กับประเทศไทย ผู้แทนฝ่ายไทยคนสำคัญในครั้งนั้น คือ พระ
วรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลธูปะภักดีกฤดากร และ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นเทววงศ์วโรป
ทององค์ได้ทรงขอร้องเรื่องไทยขอแก้สัญญาเก่าต่อมหาอำนาจทางทิศตะวันตก ท่านประ
ธานาธิบดี วูดโรว์ วิลสัน Woodrow Wilson แห่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้เห็นออกเห็นใจ
ไทยและสนับสนุนความประสงค์ของไทยอย่างเต็มที่ ให้คำมั่นว่ายินดีจะทำสัญญาใหม่อัน
ได้ความเสมอภาคให้แก่ประเทศไทยโดยเต็มที่ทีเดียว

เวลาต่อมาภายหลังจากการเซ็นสัญญาดังบันทึก Peace Treaty เดรัจเรียบรีย
ต์แล้ว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชดำริเห็นว่า การที่จะเจรจาแก้ไขสนธิสัญญากับนานา
ประเทศทั้งหลายที่ยุโรปนั้นเป็นการยากลำบากมาก จึงจัดตั้งคอกเตอร์ ฟรานซิส บี. แดร์
Dr. Francois B. Seyres ที่ปรึกษากระทรวงการต่างประเทศ เป็นทูตพิเศษออกไปช่วย
เจรจากับเมือง ท่านผู้เป็นชาวอเมริกัน และเป็นบุตรเขยของประธานาธิบดี วิลสัน ซึ่ง
เดินทางออกจากกรุงเทพ ฯ ใน พ.ศ. ๒๔๖๗ ได้ร่วมมือกับข้าหลวงทูตไทยและพยายาม
เจรจากับคณะรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ในยุโรปเป็นผลดีถ้าเดรัจเรียบรียต์สนธิสัญญา
ของไทยทุกประการ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้สวรรคตลงในระหว่าง

ที่การแลกเปลี่ยนสัญชาติน์ต่อกันตามสัญญาฉบับใหม่ จำเริญลงไปเรื่อยเรื่อยเพียงดัง
ประเทศคือ สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นเท่านั้น ส่วนประเทศอื่นนอกจากนี้ได้ทำจำเริญเรื่อย
เรื่อยในรัชกาลที่ ๗ รัชกาลที่ ๘ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออกเคอร์ บั. แดร์ มี
บรรดาศักดิ์เป็น พระยาถวัลย์นโมศรี หลังจากที่ได้กระทำความชอบให้ไทยแล้ว เมื่อ
รัชกาลที่ ๘ สวรรคตแล้ว พระยาถวัลย์นโมศรีก็ลาออกจากหน้าที่ กลับไปรับใช้ประเทศ
ชาติของตนคือสหรัฐอเมริกาจึงเดิม

สัญญาฉบับใหม่มีสาระสำคัญอะไรบ้าง

สัญญาฉบับใหม่^{ที่}ไทยได้ตกลงกับนานาประเทศนั้น^{มี}ข้อความสำคัญ^{ที่}ท่านเองเคย
กันโดยมาก รวมกล่าวที่สำคัญเป็นข้อ ๆ ดังนี้

ข้อ ๑. สัญญามีกำหนดไม่เกิน ๑๐ ปี ค่อยจากนั้นไปเป็นอันบอกเลิกกันได้
หรือตกลงกันใหม่ อย่างใดอย่างหนึ่ง

ข้อ ๒. บิดเด็กสิทธิพิเศษของชาวต่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย
โดยสิ้นเชิง

ข้อ ๓. ไทยตั้งพักอาศัยตราภาษีเข้าได้เองโดยไม่มีกำหนดชักกันว่าเป็น จำนวน
เท่าใด

ข้อ ๔. รัฐบาลไทยยอมให้ชาวต่างประเทศ หรือบุคคลที่อยู่ในร่มธงของต่างประเทศ —
ประเทศที่มีกรรมสิทธิ์เห็นชอบดังหาหมิทรัพย์สินในประเทศไทย

ในที่สุดเรื่องสัญญาทั้งหลายอาจสรุปกล่าวได้ว่า ไทยมีสิทธิทุกอย่างที่จะปรับปรุง
ให้เสมอภาคเท่าเทียมกับนานาประเทศ ส่วนที่หมิ่นเหม่ตักกันบ้างเล็กน้อย ก็ยังคงมี
บ้าง แต่หวังว่าเมื่อมีกำหนดเวลาจำกัดไว้แล้ว ในที่สุดส่วนซึ่งไทยยังเสียเปรียบอยู่บ้างเด็ก
น้อยก็คงจะหมดสิ้นไป กล่าวอย่างย่ออีกครึ่งหนึ่ง ก็คือ สัญญา ๔ ข้อนี้ ไทยคงได้เอกราช
ในทางการศาล และ ทางการเศรษฐกิจ โดยปริยาย ที่ว่าไทยได้เอกราชในทางการ
ศาลนั้นคือแก่กอนชาวต่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยได้สิทธิบางอย่างเรียกว่า สิทธิ
นอกอาณาเขต คือ นานาประเทศไม่ยอมให้ศาลไทยพิจารณาคดีที่พลเมืองของเรา หรือ

คนในบังคับของเขาเป็นคู่ความได้ ถ้ามีคดีเกิดขึ้น คงพิจารณา ในศาลกงสุล ของเขาเอง
 อนุญาตฉบับใหม่นานาประเทศยอมให้ศาลไทยพิจารณาคดีได้ แต่มั่นใจในใจดวงใจว่า
 นับแต่ประเทศไทยได้สร้างประมวลกฎหมายขึ้นใช้ครบถ้วนทุกสาขาแล้ว คือ

๑. ประมวลกฎหมายอาญา
๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ๖ บรรพ
๓. วิธีพิจารณาคriminalแพ่ง
๔. วิธีพิจารณาคriminalอาญา

นอกจากนี้ยังมีข้อตกลงในสัญญาเป็นพิเศษอีกว่า เมื่อไทยได้ ประกาศ ใช้
 กฎหมายครบแล้ว ต่อจากนั้นไปอีก ๕ ปี เรายังมีสิทธิสามารถจะถอนคดีไปพิจารณา
 พิพากษาเสียเองได้

ที่ว่าไทยได้เอกราชในทางเศรษฐกิจก็ยกตั้งแต่ครั้งรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระ
 พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงทำสัญญากับต่างประเทศไว้ว่า ไทยจะเก็บ ดินค้าเข้า ไม่ว่า
 ประเภทใดคงเก็บภาษีได้ไม่เกินร้อยละ ๓ สัญญาฉบับใหม่มอบให้เก็บภาษีในอัตราเท่าไร
 ก็ได้

สถานการณ์ของโลกหลังสงครามโลกครั้งแรก

สงครามโลกครั้งแรกของโลกเสร็จสิ้นแล้ว คงทิ้งความพินาศย่อยยับไว้ให้
 ประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ประเทศฝ่ายแพ้สงครามยอมรับความยากลำบากทั้งปวงทุกอย่าง
 จากฝ่ายชนะ ฝ่ายแพ้อย่างเดียวเช่นเดนมาร์ก, เดชชานานิคมเม็กซิโก, เดชคำปวันสงครามเป็น
 จำนวนเงินมากมายเหลือที่จะคณานับ การคลังของแต่ละประเทศค่อนข้างจะตึงเครียด
 จะถูกล้มละลายอยู่แล้ว แม้ประเทศฝ่ายชนะสงครามก็ไม่พ้นวิบัติการลงไปได้ คงได้รับ
 ความลำบากยากเข็ญเป็นผลสะท้อนกลับจากฝ่ายแพ้เช่นเดียวกัน การเศรษฐกิจของโลก
 ตกต่ำลงถึงขีดอันตรายระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๑-ค.ศ. ๑๙๒๔. ต่อไปนี้จะได้อรรถาธิบายถึงสภาพ
 ความเป็นอยู่ของแต่ละประเทศตามลำดับดังนี้

ประเทศเยอรมัน

มหาประเทศอันดับแรกฝ่ายศัตรูของสัมพันธมิตร ประเทศนี้ได้รับเคราะห์กรรมหนักที่สุด เดียดินแดนของตนเองและเดียด่านาคิม ถูกจำกัดเรื่องแผนยานภาพทางทหาร ต้องให้หนังสือสงครามถึง ๒ ด้านมาร์คทอง การปกครองภายในประเทศก็มีแต่ความยุ่งเหยิง เกือบจะรักษาความเป็นประเทศไว้ไม่ได้ ดัทธิคอมมิวนิสต์ระบอบเข้าไประบายในบ้านเมือง เป็นเหตุให้ถึงความยุ่งยากยิ่งขึ้นอีก การเงินของประเทศยิ่งทรุดโทรมลงจนเข้าระยะให้หนักจนจะสิ้นใจอยู่แล้ว "เจ้าหนี้มีสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เรียกคืนเงินจำนวนที่ให้เยอรมันกู้ยืมไปภายในระยะเวลาสั้น ๆ" ดินค้าของเยอรมันส่งออกปราชัยนอกประเทศไม่ได้เพราะประเทศอื่นเรียกภาษีเข้าแรงมาก รัฐบาลเยอรมันจำเป็นต้องเก็บภาษีอย่างสูงจากประชาชนเพื่อเอามาใช้จ่ายในการบำรุงประเทศ เป็นเหตุหนึ่งให้พลเมืองเกลียดชังแสดงอาการไม่ร่วมมือกับรัฐบาลอย่างออกนอกหน้า ใครผู้ร้ายซุกซม ค่าของเงินมาร์คตกต่ำลงทุกที ๆ จนเกือบจะไร้ค่าเอาทีเดียว คนมักทิ้งร่ำรวยกลายเป็นคนยากจน เพราะค่าของเงินเยอรมันเดี๋ยวนี้ไม่มีความหมายเสียแล้ว

คนจนมีทางเลือกได้ ๒ อย่าง จะเป็นคนรอทานที่หรืออาชญากรก็ได้ เสริมธุรกิจตกต่ำทั่วโลก ดินค้าสำเร็จรูปของเยอรมันจำหน่ายไม่ออกเอาเลย โรงงานอุตสาหกรรมนับจำนวนไม่ถ้วนต้องปิดตาย หรือมีเดิมนักต้องลดกำลังผลิตออกให้น้อยลง คนโรงงานทอจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ค.ศ. ๑๙๓๒ ปรากฏว่ามีจำนวนกว่า ๖ ล้านคน แม้แต่รัฐบาลเยอรมันแบบประชาธิปไตยไม่สามารถจะฟันฝ่าอุปสรรคให้ประเทศรอดพ้นอันตรายไปได้ฐานะของประเทศก็ตกต่ำแต่เดดลงทุกที

ประเทศออสเตรีย

แพ้สงครามแล้วจักรวรรดิออสเตรียพินาศลงหมดสิ้น นำชนาธิปไตยมาจักรที่เคียวกว้างใหญ่ไพศาล ถูกคัดทอนเชื้อคนออกเป็นชนเล็กชิ้นน้อย กษัตริย์ต้องลงราชสมบัติและเปลี่ยนการปกครองเป็นสาธารณรัฐ คงเหลือดินแดนในครอบครองเพียง

เด็กล้มมีจำนวนพลเมืองราว ๘ ล้านคนเท่านั้น พอเด็กร้างสงครามโลกออกแต่้วยไม่มี
ทางออกทะเลเลย ก็เห็นว่ามีเขตจดเยอรมันและประเทศเชโกสโลวาเกีย ตะวันออกกลาง
ยังถาวร ไท้ลยูโกสลาเวียและอิตาลี ตะวันตกของประเทศสวิตซ์ พื้นที่ทั้งหมดคงลดเหลือ
ประมาณ ๒๘,๐๐๐ ตารางไมล์ ประเทศนี้ประกาศการปกครองแบบสาธารณรัฐเมื่อวันที่
๓๒ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๑๘ พลเมืองของออสเตรียไม่ได้เสียกันออกไปอยู่ต่างจังหวัด
เหมือนประเทศอื่น คงคับคั่งกันอยู่เฉพาะที่เมืองหลวงดังเกือบ ๓ ล้านคน เรื่องนี้ยก
ให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจอันยุ่งยาก ออสเตรียจำเป็นต้องซื้อสินค้าเข้าประเทศเพื่อป้อน
คนในเมืองหลวงได้กินได้ ใช้น้ำมากกว่าที่จะส่งสินค้าของตนออกไปขายต่างประเทศ นี่เป็น
เหตุให้ฐานะของประเทศอ่อนแอถึงทุกวันนี้เพราะมีแต่กังวลเรื่องตัวเองก็ไม่รอดเลยแล้ว

ประเทศอิตาลี

เป็นฝ่ายชนะในสงครามโลกครั้งนี้จริง แต่การได้ชัยชนะของอิตาลีไม่ได้ผล
คุ้มค่าเสียหายนที่จ่ายไปในสงคราม อิตาลีได้รับความพินาศสูญเสียชีวิตทหารไปเกือบ ๘
ล้านคน บาดเจ็บพิการทุพพลภาพไม่น้อยกว่า ๓ ล้านคน อิตาลีมีความหวังอยู่ว่าชนะ
สงครามคราวนี้หัวหน้าฝ่ายสัมพันธมิตรคงจะแบ่งดินแดนฝ่ายแพ้เพิ่มเติมให้คั่นมากมาย แต่
ความจริงปรากฏว่าอิตาลีไม่ได้ดินแดนฝ่ายพ่ายแพ้ตะวันออกของทะเลอาเดรียติก และเมือง
ฟิอูเมตามที่ขอไว้ด้วย สัมพันธมิตรคงแบ่งให้แค่เพียงเมือง ตรีเอสเต นิกัวเทรนา-
ติโน อีส์เทรีย ติรอล เหตุฉะนั้นอิตาลีจึงไม่สามารถกุมอำนาจในทะเลอาเดรียติกได้โดย
เด็ดขาด อิตาลีไม่ได้ดินแดนอาณานิคมใด ๆ ของประเทศฝ่ายแพ้เลย ความผิดหวัง
ข้อนี้ทำให้พลเมืองไม่พอใจรัฐบาลของตนเป็นอย่างมาก ฐานะการเงินที่รัดโรมลงอย่าง
น่าวิตก ทหารลดจากสงครามไม่มั่งคั่งทำ คนโรงงานทอผ้าจำนวนมากขึ้นลุกที่ ค่าจ้าง
แรงงานกรรมกรลดต่ำลง ความเป็นอยู่ของประเทศเป็นดังนี้ เปิดโอกาสให้ลัทธิเผด็จการ
ก้าวหน้าเข้ามาสู่วงการบริหารประเทศอย่างรวดเร็ว

ประเทศฝรั่งเศส

ในสงครามโลกครั้งแรก ฝรั่งเศสเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ทุ่มเทกำลังทหารและกำลังเงินทองลงไปอย่างมหาศาล เมื่อสงครามเสร็จสิ้นลงไปแล้ว แม้ดินจะเป็นประเทศอยู่ฝ่ายชนะก็ตามที แม้กระนั้นก็ยังนับว่าตกอยู่ในฐานะขัดสนอย่างยิ่ง การเงินของประเทศรายรับรายจ่ายไม่สมดุลกัน ฝรั่งเศสมีหนี้สินมากตั้งแต่ครั้งกบฏมาทำสงครามค่าของเงินฝรั่งเศสค่อย ๆ ลดลงทุกที ๆ เพราะหัตถ์ฝรั่งเศสเป็นประเทศกสิกรรมและอุตสาหกรรม จึงยังพอมีทางรอดตัวได้บ้าง ฝรั่งเศสไม่ต้องซื้ออาหารจากต่างประเทศมากนัก ผิดกับอังกฤษซึ่งต้องพึ่งตลาดต่างประเทศเป็นการประจำ

ฝรั่งเศสหนักแม้จะขาดแคลนเครื่องใช้ด้วย เพราะไม่มีเงินจะจับจ่ายใช้สอยซื้อหามา แต่ก็ยังคงไม่ถึงแก่อดตาย เพราะมีอาหารได้จากไร่นาเป็นส่วนมาก เมื่อเศรษฐกิจของโลกตกต่ำครั้งกระนั้น ปรากฏว่าฝรั่งเศสเป็นประเทศที่กระทบคลื่นแห่งความตกต่ำภายหลังประเทศอื่น ๆ ในยุโรปด้วยกันทั้งหมด คือในราวปี ค.ศ. ๑๙๓๓ ค่าเงินรัฐบาลพยายามแก้ไขค่าของเงินฝรั่งเศสให้สูงขึ้น จนประมาณรายได้รายจ่ายค่อยดีขึ้นกว่าเท่าตัวเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๓๔ การเงินฟื้นตัวขึ้นมาก คนมีงานทำมากขึ้น การขยักกันและการครองชีพของประชากรดีขึ้น การคลังมั่นคง ทั้งนี้เป็นเพราะฝรั่งเศสไม่ใจดีเหมือนสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ฝรั่งเศสคงเร่งรัดระเบียบปรับสงครามจากเยอรมันอย่างฉับพลันปราศจากอุปสรรค ในบรรดาแบบปรับสงครามที่เยอรมันต้องชำระให้แก่ฝ่ายชนะคือสัมพันธมิตรนั้น ฝรั่งเศสเป็นประเทศที่รับไปมากกว่าเพื่อนคือ ถึงร้อยละ ๕๐ ของจำนวนทั้งหมด

แม้ว่าการเงินของฝรั่งเศสจะค่อยกระเตื้องขึ้นก็ดี แต่ในทางอื่นเช่นการปกครองบ้านเมืองเป็นต้น กลับไม่มั่นคง คือมีการเปลี่ยนรัฐบาลมาครั้ง ฝรั่งเศสหัวรุนแรงเยอรมันเป็นที่สุด รัฐบาลทุกชุดมีนโยบายเสริมสร้างประเทศให้มั่นคง โดยบูรณะซ่อมปรากรากฐานพร้อมแดนเยอรมัน-ฝรั่งเศส ให้แข็งแรงเพื่อป้องกันการรุกรานของเยอรมันซึ่งคาดว่าจะยังมีขึ้นอีกในอนาคต นอกจากนี้ ฝรั่งเศสยังพยายามทำสัญญาเกี่ยวกับบรรดาประเทศ

ต่าง ๆ เพื่อความดีสวัสดิภาพของตนเองเช่นสัญญาที่ทำกับไปดูแลคุ้มครองความเกี่ยวกับทาง
การ การคลัง และการทหาร เป็นต้น

ประเทศอังกฤษ

อังกฤษมีจักรวรรดิอันมหาศาล ประมาณว่าหนึ่งในสามของพื้นที่ในโลกเรา
ทั้งหมดอยู่ในความดูแลปกครองของอังกฤษ เมื่อภัยของเศรษฐกิจตกต่ำมาถึงประเทศนี้
จึงไม่รุนแรงเหมือนประเทศอื่น อย่างไรก็ดี การค้าขายที่เป็นหัวใจของอังกฤษในการ
ดำเนินนโยบายของรัฐอย่างเดียวของพลเมืองนั้น เป็นข้อที่น่าสังเกตว่าตกต่ำลงไปอย่างน่า
ใจหาย

การค้าขายของอังกฤษที่ตกต่ำลงเมื่อสมัยก่อนสงครามนั้น อาจสรุปลงด้วย
เหตุผลหลายประการ คือ

๑. ในระหว่างที่เกิดสงครามและหลังสงครามแล้ว มีหลาย ๆ ประเทศประกอบ
การอุตสาหกรรมภายในประเทศของตนเป็นการใหญ่ เพื่อความปลอดภัยในการอยู่กัน
ของตน ดินค้าจำเป็นของอังกฤษดังไปจำหน่ายในประเทศเหล่านั้นไม่ได้

๒. ประเทศต่าง ๆ ตั้งผลิตภัณธ์ราคาถูกกว่าของของประเทศอื่นที่ส่งสินค้าเข้าไป
จำหน่ายในประเทศตนไว้มาก ทงนเพื่อจะไม่ให้สินค้าประเทศนั้น ๆ เข้าไปคิดตลาดใน
ประเทศของตนได้ ข้อนี้ทำให้สินค้าที่ผลิตขึ้นได้ในประเทศเหล่านั้น มีราคาถูกกว่าสินค้า
ของอังกฤษ

๓. อังกฤษได้สูญเสียเปรียบราคาเรือสินค้าไปเป็นจำนวนมากมาอยู่ในระหว่างสงคราม
ข้อนี้เป็นการตัดกำลังการค้าของอังกฤษอย่างมาก อังกฤษมีภูมิประเทศที่ติดกับประเทศ
อื่นคือ อยู่เกาะ จำเป็นต้องอาศัยการติดต่อกับประเทศอื่นทางเรือเป็นส่วนมาก เมื่อหมด
กำลังทางเรือเสียแล้ว การค้าขายของอังกฤษก็หมดความหมายเอาที่เดียว

๔. ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งที่ผลิตสินค้า
ออกจำหน่ายได้มากที่สุด เมื่อบรรดาประเทศต่าง ๆ พากันอยู่ด้วยยุ่งการสงครามบนภาค

พื้นยุโรป ไม่มีเวลาทำการค้าขายได้ ญี่ปุ่นถอยโอกาสอันงามที่หาได้ยากนี้ ทว่าการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมของโลกอย่างมหาศาล สินค้าญี่ปุ่นต้นทุนถูก ค่าแรงต่ำกว่าสินค้ายุโรปมากจึงจำหน่ายได้ในราคาถูกกว่าสินค้าฝรั่ง อย่างไรก็ตามแต่สินค้าญี่ปุ่นจะขายได้ภายในทวีปเอเชียและในทวีปยุโรป สินค้าญี่ปุ่นก็เคยเข้าไปที่ตลาด ในซัน เห็นได้ว่าเมื่อสงครามเสร็จแล้วประชาชนก็ยังพากันนิยมซื้อหาสินค้าญี่ปุ่นอยู่ สินค้าอังกฤษจึงจำหน่ายไม่ได้ผลดี

เมื่อสินค้าขายออกของอังกฤษลดลง ฐานะการเงินก็ทรุดโทรมตามตัวไปด้วยเป็นของคู่กันไป ในที่สุดรัฐบาลอังกฤษได้คิดสินใจลดค่าของเงินปอนด์ลง ซึ่งแต่เดิมมีอัตราแลกเปลี่ยน ๓ ปอนด์ซื้อดอลลาร์เศษ เป็นหนึ่งปอนด์ซื้อดอลลาร์เศษ การลดค่าของเงินปอนด์เช่นเหตุให้ยัตราค่าจ้างลดลง สามารถผลิตสินค้าได้ด้วยราคาถูกกว่าเดิม เหลือสินค้าของอังกฤษก็ค่อยขายคงองค์ขึ้นในต่างประเทศ ในขณะเดียวกันกับที่อังกฤษลดค่าของเงินปอนด์ลงนี้ สินค้าของต่างประเทศที่เข้าไปในอังกฤษกลับมีราคาแพงขึ้นมากมาย อังกฤษจึงเริ่มฟื้นฟูการอุตสาหกรรมภายในประเทศเป็นกรณีใหญ่ เพื่อขายให้แก่พลเมืองเป็นธรรมชาติของพลเมืองของประเทศจำนวนมากชอบซื้อของราคาถูก เมื่อสินค้าของอังกฤษราคาถูกกว่าของประเทศอื่น ประชาชนก็พากันหันมาใช้สินค้าของอังกฤษเอง ซันเห็นผลให้การอุตสาหกรรมภายในประเทศฟื้นตัวขึ้น คนมีงานทำมากขึ้น

ในด้านการต่างประเทศ อังกฤษพยายามชักนำที่จะตั้งเดิรมความไมตรีกับฝรั่งเศส และยังแสดงท่าทีเอาใจได้กับอิตาลีเป็นพิเศษด้วย เพราะอังกฤษทราบดีว่าอิตาลีไม่พอใจอังกฤษ—ฝรั่งเศส เป็นอย่างมากในเรื่องปัญหาดินแดนในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน นอกจากนั้นอังกฤษยังได้รับรองรัฐบาลคอมมิวนิสต์ของโซเวียตผู้เข้าเป็นทางการ และทำการค้าขายคึกคักอย่างคึกคักเหมือนเมื่อครั้งยังไม่เปลี่ยนระบอบการปกครองก่อนนั้น

ประเทศญี่ปุ่น

ในบรรดาประเทศที่เข้าสู่ยุทธภูมิ สงครามโลกครั้งที่หนึ่งไม่มีประเทศใด ที่ทำไรงามเท่าประเทศญี่ปุ่น ญี่ปุ่นจำหน่ายสินค้าของคนอย่างเฟื่องฟูขึ้น ในขณะที่ประเทศอื่น

เราทำสงครามกัน เดรัจฉังครามแล้วปรากฏว่า ฐานะการเงินคือว่าทุกประเทศในโลก นอกจากสหรัฐอเมริกาประเทศเดียว ญี่ปุ่นร่ำรวยมั่งคั่งถึงขีดสุด กับต้นเหตุมาจากจำหน่ายสินค้าได้เกิดเกินคาดนั่นเอง ญี่ปุ่นได้ซื้อไรว้างจากฝ่ายสัมพันธมิตรเมื่อเดรัจฉังสงครามคืนแดนซึ่งเคยเป็นอาณานิคมของเยอรมัน มีเกาะต่างๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก เช่น หมู่เกาะมาร์แชล และหมู่เกาะคาโรไลน์ ตกไปเป็นดินแดนในอาณัติของญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเข้าครอบครองเกียวเจา ได้สิทธิพิเศษในแหลมชานตุง ซึ่งเยอรมันเข้าจากจีน ญี่ปุ่นตั้งศูนย์ชีวิตทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ในการสงครามครั้งนั้นอยู่ทุกที่ พอเดรัจฉังครามแล้วญี่ปุ่นได้เลื่อนตำแหน่งก้าวขึ้นเป็นประเทศมหาอำนาจทันที ปัญหาที่ญี่ปุ่นต้องเผชิญหน้าอยู่ที่คือจำนวนพลเมือง ซึ่งพอจำนวนชนอย่างรวดเร็วจนไม่ทันที่จะอยู่ในพื้นที่ดินของญี่ปุ่นอันจำกัดจนเป็นประการแรก ประการที่สองคือญี่ปุ่นขาดแคลนวัตถุดิบสำหรับป้อนโรงงานอุตสาหกรรมภายในประเทศ ด้วยเหตุสองประการนี้แหละทำให้ญี่ปุ่นจำเป็นต้องดิ้นรนหาดินแดนเพิ่มเติมโดยด่วนที่สุด ดินแดนที่ญี่ปุ่นมองและหมายมั่นแนบมออกคือประเทศจีน ญี่ปุ่นเล็งเห็นเอาดินแดนจีนเป็นที่ระบายความขัดแย้งของประเทศพลเมืองและชอบโดยวัตถุดิบก็เนื่องด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ

๑. จีนเป็นประเทศซึ่งอยู่ไกลเคียงญี่ปุ่นมากที่สุด
๒. ทวีปอาณานิคมชาติในดินแดนจีนมีอยู่อย่างมหาศาล
๓. จีนมีแร่ธาตุภาพอื้ออานแอ ญี่ปุ่นมีกำลังพอที่จะรุกรานได้

เมื่อญี่ปุ่นคิดดินแดนองใจได้คิดแล้วก็เริ่มทำตามนโยบายนั้นทันที เป็นเหตุให้เกิดสงครามในระหว่างจีน—ญี่ปุ่นขึ้น เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๓๒ เป็นต้นมา สงครามครั้งนี้เป็นสงครามที่ไม่ประกาศเป็นทางการ คงถือเป็นเพียงแต่ว่าเป็นกรณีพิพาทที่ปรับความเข้าใจกันไม่ได้เท่านั้น แม้กระนั้นก็ตามกรณีพิพาทนี้คงมีผลมาจนถึงสงครามโลกครั้งที่สอง

ระบอบเผด็จการในศตวรรษที่ ๒๐

ประเทศรัสเซีย

ในสงครามโลกครั้งแรกนั้น รัสเซียเป็นฝ่ายพ่ายแพ้เยอรมันตลอดมา กำลังทหารอ่อนแอ การปกครองภายในบ้านเมืองอันระส่ำระสาย รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ร้ายแรงนี้ ในที่สุดเกิดการปฏิวัติขึ้นในกรุงเลนินกราด Leningrad ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ พระเจ้าซาร์นิโคลัสต้องทรงสละราชสมบัติ และท้ายที่สุดถึงแก่ถูกปลงพระชนม์ คณะปฏิวัติจัดตั้งรัฐบาลแบบประชาธิปไตยขึ้นใหม่ มีเจ้าชายสเตรซอฟ Lvov เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลชุดนี้บริหารประเทศไม่ได้ ในที่สุดก็รอดตายออกจากตำแหน่ง ต่อมาอะเล็กซานเดอร์ เคเรนสกี Alexander Kerensky ได้รับตำแหน่งเป็นหัวหน้ารัฐบาลบริหารประเทศสืบแทนต่อไป แม้กระนั้นยังไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ให้กลับดีขึ้นได้ ฝ่ายพวกที่มีความคิดเห็นรุนแรงมี นิโกลา เดนิน Nikolai Lenin กับ เลออน ทรอตสกี Leon Trotsky ซึ่งเป็นฝ่ายค้านรัฐบาล มีนโยบายเลิกทำสงคราม เพื่อจัดการบ้านเมืองให้เรียบร้อย ได้ทำการปฏิวัติในวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๐ และทำการได้สำเร็จ เรียบร้อยดีแล้วจึงเรียกประชุมรัฐสภาประกอบด้วยสมาชิกเป็น ทหาร ขาวนา และกรรมกร (คนงาน) เดนิน เป็นนายกรัฐมนตรี ทรอตสกี เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศ รัฐบาลใหม่ชุดนี้ทำสัญญาเด็กรบกับเยอรมัน เรียกว่าสนธิสัญญา เบเรสต์-ลิทอฟสกี Treaty of Brest-Litovsk ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ ตามสัญญาฉบับนี้รัสเซียต้องเสียพรหมแดนตะวันออกตกให้เยอรมันเกือบครึ่งด้านตารางไมล์

สหภาพโซเวียตรัสเซีย

ในตอนแรกๆ รัฐบาลคณะปฏิวัตินี้ตั้งข้อจัดการจากภายในประเทศและกำจัดอิทธิพลของต่างประเทศที่แทรกซึมเข้ามาขัดขวาง รัฐบาลปราบปรามแคว้นที่แยกเป็นอิสระจนค่อยเรียบร้อยลงบ้างแล้ว รัสเซียจึงประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ ตั้งเป็นสหภาพโซเวียต Union of Soviet Socialist Republics คำว่าโซเวียต Soviet นี้เป็นภาษารัสเซีย แปลว่า

“คณะกรรมการ” คำนี้มีมูลเดิมว่า ในระยะแรกแห่งการปฏิวัติในปี ค.ศ. ๑๙๑๗ นั้น
ปรากฏว่า ชาวนา คนงาน และทหาร ต่างชุมนุมประท้วงพลก่อกวนรวมกันเข้าเป็นกลุ่ม
เป็นคณะ ชาวนาแต่ละพวก โรงงานแต่ละแห่ง ทหารแต่ละกรมแต่ละกอง ต่างก็เลือก
บุคคลที่ตนพอใจให้เป็นหัวหน้าขึ้นเป็นกรรมการดำเนินกิจการแทนตน เมื่อเดือน หัวหน้า
คณะปฏิวัติเข้ามาในประเทศรัสเซียจึงพบ โซเวียต ที่ก่อตัวมาแต่ต้นทุกหนทุกแห่ง ได้ถือ
เอาโซเวียตขึ้นเองเป็นรากฐานของการปกครองประเทศรัสเซียทั้งหมด การปกครอง
ในระบอบคอมมิวนิสต์ของโซเวียตรัสเซียมีข้อที่ควรจะต้องพิจารณู้อยู่บ้าง เพราะผิดจากการ
ปกครองของประเทศประชาธิปไตยทั่วไป คือ ประเทศประชาธิปไตยทั้งหลายนั้น พลเมือง
เลือกผู้แทนของตนเข้าไปนั่งในรัฐสภาของชาติโดยตรง ผู้แทนคนหนึ่ง เป็นผู้แทนของ
จังหวัดหนึ่ง หรือเขตหนึ่งๆ ที่คนได้รับเลือกตั้งมา แต่ในรัสเซีย โซเวียตเล็กๆ ทั้ง
ประเทศ เลือกผู้แทนของตนส่งขึ้นไปยังโซเวียตที่ใหญ่กว่า และโซเวียตที่ใหญ่กว่านั้นก็เลือก
ผู้แทนส่งขึ้นไปยังโซเวียตที่ใหญ่กว่าคนขึ้นไปอีก เป็นลำดับเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งถึงสภา
โซเวียตสูงสุด ดำเนินงานอยู่ที่กรุงมอสโก Moscow เรียกว่า สภาโซเวียต แห่งบรรดา
ชาวยุโรป All Russian Congress Soviets ที่สภาใหญ่นี้มีการคัดเลือกกันขึ้นเป็น
คณะกรรมการบริหารกลาง Central Executive Committee คณะกรรมการบริหาร
กลางมีหน้าที่ไปดำเนินการให้ตรงตามนโยบายของชาติที่ตนได้รับมอบหมายให้ ทำตามกระ-
ทรวงทบวงกรมต่างๆ แบบเดียวกับหน้าที่รัฐมนตรีของประเทศไทยเรา แต่เปลี่ยนชื่อเสีย
ใหม่ว่า กรรมการราษฎร ถ้าเราดูเพียงผิวเผินๆ ก็จะเห็นว่าการปกครองในระบอบนี้เหมือน
ประชาธิปไตยของประเทศทั้งหลายในโลก แต่ถ้าเราได้พิจารณาพิเคราะห์กันให้ถ่องแท้แล้ว
ไม่ใช่ประชาธิปไตยเลย เพราะผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าเป็นกรรมการในโซเวียตนั้น ต้องเป็น
บุคคลเฉพาะในพรรคคอมมิวนิสต์เท่านั้นจึงจะมีสิทธิ์สมัครรับเลือก และพรรคคอมมิวนิสต์นั้น
เดิมที เป็นหัวหน้าดำเนินการอย่างเด็ดขาดรุนแรงไม่มีความปรานีต่อผู้ใด เขาในลักษณะ
ระบอบเผด็จการ โดยแท้ การปกครองในลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า
ระบอบเผด็จการโดยชนกรรมาชีพนี้ ส่วนใหญ่ของชนกรรมาชีพในรัสเซียประมาณร้อยละ

๑๕ เป็นช่างนา และอีกราวร้อยละ ๑๕ เป็นกรรมกรคือคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม
สมาชิกของพรรคมีนับวันแต่จะทวีจำนวนขึ้นทุกทีกระทั่งนับถึงจำนวนล้าน ทั้งนี้เพราะ
มียุวชนรุ่นใหม่ที่ได้รับการอบรมให้มีความเต็มใจในลัทธิ ทวีจำนวนมากขึ้นทุกที

การบริหารประเทศโซเวียตจึงเข้าดำเนินนโยบายตามหลักของ คาร์ล มาร์ก Karl
Marx นักปรัชญา และนักเศรษฐศาสตร์เยอรมันด้วย เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า หลักสังคมนิยม
โซเวียต (Socialism) ซึ่งเป็นลัทธิเศรษฐกิจการเมืองเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของประชาชน
มีสาระสำคัญว่าจำเป็นจะต้องจำกัดเสรีภาพส่วนบุคคลเสีย เพื่อประโยชน์แห่งชนหมู่มากของ
รัฐ อธิบายเหตุผลในชั้นนี้ว่า การที่ปล่อยให้ต่างคนต่างประกอบการเกษตรกรรม อุต-
สาหกรรม และการค้าขาย ย่อมก่อให้เกิดความวุ่นวายขึ้น เกิดความเหลื่อมล้ำค่าสูงแบ่งขาคี
ชนวรรณะกันชน นายจ้างเอาเปรียบลูกจ้าง คนรวยเอาเปรียบคนจน เหตุนี้จึงจำเป็น
ให้รัฐต้องเป็นผู้จัดการเศรษฐกิจทุกอย่างภายในประเทศเสียเอง คือ รัฐเป็นเจ้าของโรงงาน
และที่ดินของประเทศทั้งหมด ประชาชนพลเมืองของรัฐเป็นแค่เพียงคนงานหรือลูกจ้าง
มีรายได้เพื่อการกินอยู่ตามความจำเป็นของแรงงานของคนเท่านั้น

ในตอนแรก ๆ ของการปกครองในระบอบนี้ เดนิสได้เร่งรีบทำการอย่างเคร่ง
ครัด และเผยแพร่ลัทธินี้ไปในต่างประเทศทั่วโลก จัดตั้งองค์การคอมมิวนิสต์สากล
Communist International ขึ้นที่กรุงมอสโก Moscow ลัทธิคอมมิวนิสต์ เป็นที่รังเกียจ
ของบรรดาประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะประเทศเหล่านั้น
ยอมรับนับถือกรรมสิทธิ์ของเอกชน ปล่อยให้ราษฎรดำเนินการอาชีพตามลำพังของตนเอง
พลเมืองปรารถนาการทำมาหากินทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม ได้
อย่างเสรีตามความพึงพอใจ รัฐเป็นแค่ควบคุมให้มีความคุ้มครอง และเก็บภาษีขึ้นเป็นธรรม
แก่สังคมบ้างเล็กน้อย เพื่อบำรุงประเทศเท่านั้น ถ้ารัฐบาลเป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม
และที่ดินทั่วประเทศเสียแล้ว ย่อมเป็นการคัดค้านลัทธิและเสรีภาพของราษฎรเกินควร
อันพึงประเพณีมาแต่โบราณกาลตั้งช้านานแล้ว ที่รัฐยอมให้ราษฎรทำมาหาเลี้ยงชีพตามลำพัง
ได้ ถ้ามีการบังคับบีบบังคับให้พลเมืองลัทธิอื่นได้รับมาแต่ดั้งเดิมเสียแล้วเกรงว่าการนองเลือด

จะต้องมีเกิดขึ้นแน่ๆ การบริหารประเทศตามแนวที่กล่าวมาของตนแล้วนั้น ไรต์ด้วย
 รุสเซียได้จัดทำไปอย่างปราศจากความปรานี โดยได้รับผลเป็นที่ไม่น่าพอใจ ชาวนาบีคัง
 พิชมดักคนทั่วได้ รัฐบาลต้องใช้นานาจาเข้ามามีบังคับเต็มที่ แม้กระนั้นก็ไม่เป็นประโยชน์
 สัมคความมุ่งหมายของรัฐ รัฐบาลตั้งเลิกการใช้เงินโดยอิสระ คงไว้แต่ระบบส่วนเครื่อง
 อุปโภค ที่รัฐจ่ายให้ตามกำลังความจำเป็นของแรงงานเป็นชนๆ ไป

ชาวนาสทั้งงานอยู่ในอารของคณะและได้รับสิ่งของแตกเปลี่ยนจากโรงงานอุตสาหกรรม
 กรรมเครื่องอุปโภค รัฐบาลจัดพิมพ์พิมพ์บัตรชนนมาแจกจ่ายคนนับจำนวนในได้ นี่เป็นการทำ
 ลายค่าของเงินให้หมดไป เมื่อชนบัตรเต็มค่าชนน ผดร้ายก็เกิดขึ้นใหม่ ชาวนาบียอม
 ขายข้าวให้รัฐบาล ครั้นไร้อานาจาเข้ายึด คนเหล่านั้นก็เลิกทำงาน หรือทำเพียงพอกิน
 เท่านั้น คนในโรงงานอุตสาหกรรมพากันไปอาศัยบ้านเพื่อกะทำงานไม่ได้เงินพอสำหรับค่า
 ครองชีพ ผดร้ายที่สุดคือ ชาวรุสเซียและพวกชนนอุตสาหกรรมตายของประเทศ ที่ตายไป
 แล้วก็มีมรดกมายนับจำนวนเป็นเรือนล้าน เป็นเช่นว่าการที่จะนำอภิมรดกมรดกเข้ามาใช้
 ทั้งหมด ตามทฤษฎีของ คาสตารักซ์ Karl Marx นั้น เป็นอันไร้ผล, เงินจึงเปลี่ยนแปลง
 ตัทธิเศรษฐกิจใหม่ คือ ผ่อนผันให้ราษฎรประกอบการค้าและทำงานส่วนตัวได้บ้าง ทั้งยอม
 ให้ชาวต่างประเทศเข้ามาประกอบการเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมได้ หมายความว่า
 ราษฎรคงกลับมาใช้เงินกันได้อย่างก่อนอีกวาระหนึ่ง คนทำงานคงได้รับเงินเป็นค่าจ้างแทนที่
 จะได้รับของที่จำเป็นแก่ชีวิตเช่นแต่ก่อน โครงการใหม่นี้ช่วยชีวิตชาวรุสเซียให้รอดตายได้
 เป็นจำนวนมาก รวมความว่าความเป็นอยู่ของราษฎรค่อยกระเตื้องขึ้นกว่าเก่า

ในปี ค.ศ. ๑๙๒๔ (พ.ศ. ๒๔๖๗) เงิน ถึงแก่กรรม บรรดาหัวหน้าของ
 ของคอมมิวนิสต์ต่างแย่งอำนาจกันโดยแตกแยกออกเป็น ๒ พวก ฝ่ายหนึ่งมี ทรอตสกี
 Trotsky เป็นหัวหน้า อีกฝ่ายหนึ่งมี โยเซฟ สตาลิน Joseph Stalin เป็นหัวหน้า
 ในที่สุดสตาลินชนะ เพราะนโยบายของสตาลินมีที่อาศัยอยู่ด้วยกัน ไม่รุนแรงเฉียบขาด
 เหมือนของทรอตสกี เหตุนี้สตาลินจึงมีพรรคพวกสนับสนุนมากกว่า ทรอตสกี ผดสุดท้าย
 ทรอตสกี ถูกขับไล่ออกนอกประเทศไป

สถาณูปการของโซเวียตรัสเซียอย่างไร

สถาณูปการมีความเห็นว่าการบริหารประเทศตามทฤษฎีของคาร์ล มาร์กซ Karl Marx

ชาวเยอรมันโดยเคร่งครัดอย่างวิธีการของเดนิชนั้นไม่มีผลดี เราจึง ได้ ดัดหย่อนความ
ดังเคยดองบ้าง คงให้ประชากรรัสเซียมีอิสระเสรี ในการหาชีพตามแต่ถนัดใจของตนได้
สถาณูปการประกาศใช้โครงการ ๕ ปีแรก The First Five Years Plan ในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ มีหลัก
การเพิ่มปริมาณการผลิตอุตสาหกรรมด้วยเครื่องจักร เร่งการขุดค้นหาด้านหินเหล็กและแร่
ธาตุอื่น ๆ เพิ่มปริมาณการผลิตผลทางการเกษตร เมื่อครบ ๕ ปี ก็ใช้โครงการ ๕ ปี
ฉบับที่ ๒ และ ฉบับที่ ๓ ตามลำดับ เป็นเหตุให้ความเป็นอยู่ของราษฎรค่อยยังชั่วขึ้น
ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ โซเวียตรัสเซียทำสัญญากับเยอรมันลงนามในสนธิสัญญาไม่รุกรานกัน
และขายดินแดนเข้าไปในบางส่วนของโปแลนด์ Poland และรูมาเนีย Rumania เข้ายึด
ครองฟินแลนด์ Finland ดัตช์เวีย Latvia และลิทัวเนีย Lithuania รัสเซียประกาศ
ใช้โครงการ ๕ ปี ฉบับที่ ๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ ตั้งเสริมอุตสาหกรรมหนักมากขึ้น หด
จากสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงแล้ว การปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบใหม่
แบบโซเวียตรัสเซียได้แผ่ไพศาลไปทั่วยุโรปใต้แก่ บุลกาเรีย โปแลนด์ เชโกสโลวาเกีย
รูมาเนีย เป็นต้น ประเทศเหล่านี้ล้วนแต่ตั้งนโยบายจัดการชีวิตดินและอุตสาหกรรม
เป็นของรัฐบาลทั้งสิ้น ชาวโลกมักเรียกประเทศเหล่านี้ว่า บริวารของโซเวียตรัสเซีย

ประเทศอิตาลี

อิตาลีได้รับความชอบรับในการทำสงครามโลกครั้งแรก และรัฐบาลก็อ่อนแอ
ไม่สามารรถแก้ไขความเสื่อมโทรมของประเทศชาติให้คืนดีกันได้ อัครค่อมมีอันดีระบอบ
เข้าไปในชุมชนได้อย่างรวดเร็ว มีการนัดกันหยุดงานบ่อย ๆ คนงานเข้ายึด โรงงานและ
บังคับเจ้าของ ให้ขึ้นค่าจ้าง ชาวนาที่ยากจนเข้าแย่งที่ทำนาจากเจ้าของชั้นร่ำรวย บ้าง
คราวมีการต่อสู้กันตามท้องถนนระหว่างคนมั่งมีกับคนยากจน เหตุการณ์เหล่านี้ก่อให้เกิด
ความหวาดหวั่นแก่พวกนายทุนเป็นอันมาก เกรงกันว่าพวกค่อมมีอันดีจะเข้าครอบงำ

การปกครองประเทศ ในขณะที่บ้านเมืองกำลังตกอยู่ในความยุ่งยากนี้ พวกคอมมิวนิสต์
กำลังเริ่มขึ้น คนโรงงานที่จำนวนน้อยกำลังเกิด

ในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๙ เกิดพรรคการเมืองขึ้นคณะหนึ่งมีนโยบาย ชาติ
นิยม nationalism อย่างแรงกล้าหัวหน้าชื่อ เบนิตो มุสโสลินี Benito Mussolini เรียก
ชื่อพรรคของตนว่า ฟาสซิสต์ Fascist พระเจ้าอเล็กเซอร์ เอมมานูเอลที่ ๓ Victor Emmanuel
ทรงแต่งตั้งให้มุสโสลินี เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อปราบปรามการจลาจลให้ราบคาบเพราะรัฐ-
บาลเก่าหมดความสามารถ เมื่อได้อำนาจแล้วรัฐบาลชุดใหม่ยุบพรรคการเมืองต่าง ๆ
ทั้งหมด คงเหลือไว้แต่พรรคฟาสซิสต์เท่านั้น มุสโสลินีไม่ได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ การ
ปกครองแผ่นดินคงมีกษัตริย์ปกครองประเทศอย่างเดิม แต่บังคับว่าสมาชิกรัฐสภา
ออกกฎหมายบังคับประชาชนได้ต้องมีแต่บุคคลเฉพาะอยู่ในบัญชีฟาสซิสต์เท่านั้น ต่อมา
มีรัฐสภาได้ออกกฎหมายให้อำนาจแก่คณะรัฐมนตรีออกกฎหมายได้โดยไม่ต้องผ่าน รัฐ
สภา วิธีการเช่นนี้ เข้าอยู่ในลักษณะปกครองในแบบ เผด็จการวิ โดยตรง

ในตอนแรกมุสโสลินี กำลังอยู่ในเรื่องปราบศัตรู จนเรียบร้อยแล้วจึงได้
เริ่มจัดการปรับปรุงประเทศเป็นการใหญ่ มีนโยบายสำคัญที่จะให้ชาติได้เลี้ยงตัวเอง ได้
มุสโสลินีตั้งหน้าบำรุงการเกษตรกรรม การอุตสาหกรรม การค้าขาย ภายในประเทศ
เป็นการใหญ่ จัดการภายในประเทศเรียบร้อยแล้ว เริ่มรุกรานประเทศเอธิโอเปีย Ethiopia
ในทวีปแอฟริกา เพื่อหาวัตถุดิบมาป้อนโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศของตน และ
เพื่อขยายพลเมืองชนชั้นที่ยึดออกไปตั้งถิ่นฐานใหม่นี้ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ต่อมาได้เข้ายึด
ครองประเทศอัลบาเนีย Albania ในปี พ.ศ. ๒๔๗๘

อิตาลีผูกมิตรกับเยอรมนี ซึ่งมีการปกครองแบบเผด็จการเหมือนกัน ได้ทำ
สัญญาช่วยเหลือกัน ต่อมาญี่ปุ่นซึ่งมีนโยบายคล้ายคลึงกันก็เข้าร่วมด้วย สามประเทศ
ร่วมมือกันในทางทหาร โดยมีสัญญาช่วยเหลือกัน นโยบายการรุกรานของสามประเทศนี้
เป็นมูลเหตุให้เกิดสงครามโลกครั้งที่สองโดยแท้ทีเดียว

ประเทศเยอรมัน

หลังจากสงครามโลกครั้งแรกแล้ว รัฐบาลแบบประชาธิปไตยของเยอรมัน ไม่สามารถจะแก้ไขสถานการณ์ของประเทศชาติได้ นอกจากความยุ่งยากภายในแล้ว เยอรมันยังถูกประเทศที่ชนะสงครามเข้ายึดบังคับให้ชำระหนี้ด้วยอัตราสูง คือ กองทหาร ฝรั่งเศสและเบตเยมเข้ายึดบริเวณลุ่มน้ำไรน์ Ruhr อันเป็นที่อุดมด้วยถ่านหินและเหล็ก การเฉยแค้นนี้ทำให้การเงินของเยอรมันทรุดโทรมหนักเข้า รัฐบาลออกธนบัตรมากขึ้นแต่กลายเป็นเงินเฟ้อ เงินมาร์กตกต่ำลงทุกทีคนไม่มีค่า ในขณะที่บ้านเมืองกำลัง วนเวียนอยู่เกิดพรรคการเมืองขึ้นใหม่คณะหนึ่ง เป็นคณะชาตินิยมอย่างแรง nationalism เรียกว่าคณะนาซี Nazi มีอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ Adolf Hitler เป็นหัวหน้าพรรค เมื่อฮิตเลอร์ ได้รับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว ได้บริหารประเทศไปตามนโยบายของตน มีจุดมุ่งหมายจะให้เยอรมันรุ่งเรืองเช่นเดิมอีก โดยได้วางนโยบายสำคัญเป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. ปรับปรุงการผลิตของเมืองขึ้น ซึ่งสมทบทุน
๒. ปรับปรุงการจราจรให้ราบคาบ
๓. รวบรวมชนชาติเยอรมันในดินแดนต่าง ๆ ไว้ในความปกครองของรัฐบาลเดียวกัน
๔. เด็กชายมีสัญญาเวรชาด ซึ่งบังคับชาย
๕. ปรับปรุงการเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม ภายในประเทศ
๖. ขยายอาณาจักรเยอรมันออกไปด้วยกำลังอาวุธ
๗. ดำเนินนโยบายทางการเมืองกับบางประเทศที่เป็นมิตร

เนื่องด้วยมีอำนาจส่วนใหญ่ในรัฐสภาอยู่ในพรรคนาซี ฉะนั้นจึงมีเสียงสนับสนุนฮิตเลอร์มากในรัฐสภา ต่อมาฮิตเลอร์ได้อำนาจมากขึ้นโดยรัฐบาลออกกฎหมายให้รัฐธรรมนุญ รัฐสภามอบอำนาจสิทธิขาดในการปกครองแผ่นดินแก่ฮิตเลอร์

เมื่อประธานาธิบดี ฟอน ฮินเดนเบิร์ก Von Hindenburg ถึงชีพอง ฮิตเลอร์ ได้ประกาศรวมตำแหน่งประธานาธิบดีกับนายกรัฐมนตรีเข้าด้วยกัน และตั้งยุบพรรค

พรรคการเมืองอื่น ๆ หมดคงเหลือไว้แต่พรรคนาซีเท่านั้น * ต่อจากนั้นไปฮิตเลอร์เริ่มปกครองเยอรมนีโดยวิธีการอันเฉียบขาด ในระบอบเผด็จการ และดำเนินการปกครองประเทศไปตามนโยบาย ๗ ข้อ ที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วอย่างเคร่งครัด

ประเทศญี่ปุ่น

เมื่อสงครามโลกครั้งแรกเสร็จสิ้นไปแล้ว ญี่ปุ่นก้าวหน้ายิ่งขึ้น ในระหว่างการสงครามประเทศต่าง ๆ ในยุโรปไม่มีเวลาผลิตสินค้าออกสู่ตลาดโลก ญี่ปุ่นเร่งการอุตสาหกรรมของตนผลิตสินค้าไปจำหน่ายเกือบทั่วโลก สินค้าญี่ปุ่นคิดตลาดโลกได้เป็นผลสำเร็จอย่างงาม รัฐบาลญี่ปุ่นร่ำรวยขึ้น ความเป็นอยู่ของราษฎรอยู่ดีกินดีค่าเช่าที่ดินพลเมืองได้รับการศึกษาดี มหาวิทยาลัยมีชัยหลายแห่ง แม้ชนชั้นราชักพากันส่งบุตรหลานไปศึกษาในประเทศญี่ปุ่นเป็นอันมาก ความเจริญทางศิลปวิทยาการของ ญี่ปุ่นมีมากขึ้นเทียบกับอารยประเทศในยุโรป มหาประเทศในยุโรป คงยอมรับว่า ญี่ปุ่นเป็นประเทศมหาอำนาจประเทศหนึ่งในเอเชีย มีเอกราชในดินนิมาตชาติเหมือนอังกฤษฝรั่งเศส ความนึกฝันของพวกชาตินิยม nationalism ในญี่ปุ่น เรื่องที่จะใช้แผนยุทธการทางทหารของตนรุกรานเอาดินแดนประเทศอื่นนั้นมหาที่จะเป็นความจริงอยู่แล้ว การอุตสาหกรรมและการค้าของญี่ปุ่นเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาก ในระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๔ ถึง ค.ศ. ๑๙๓๑ ปีก่อนมาระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๑ ถึง ค.ศ. ๑๙๒๐ ประเทศในยุโรปได้พยายามฟื้นฟูการค้าและการอุตสาหกรรมขึ้นเป็นการใหญ่ทางภาคตะวันออกไกล เป็นเหตุให้อุตสาหกรรมของญี่ปุ่นกระทบกระเทือนจำหน่ายไม่ได้ดีเหมือนแต่ก่อน นอกจากนั้นชาวญี่ปุ่นมีชาตินิยมไม่ซื้อสินค้าญี่ปุ่นอีกด้วย ทำให้การค้าของญี่ปุ่นตกต่ำลงบ้าง ในด้านการทหารญี่ปุ่นปรับปรุงกองทัพบก เรือ และอากาศ ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา กองทัพทั้งสามมีกำลังแข็งแกร่งน่าเกรงขาม มีได้ชนคือรัฐบาลหากแต่ชนวงศ์ของจักรพรรดิโดยตรง กองทัพทั้งสามมีอิทธิพลมากถึงกับสามารถบังคับศาลให้เริ่มการ เมืองของประเทศหันไปตามทิศทางที่ฝ่ายทหารปรารถนาได้ เรื่องอำนาจทางทหารนี้ทำให้รัฐบาล ญี่ปุ่น

หนักใจมาก งบประมาณของทหารไม่ต่ำกว่า ๓ ใน ๔ ของงบประมาณบำรุงประเทศ
ทั้งหมด การทด้าดำรงรบของญี่ปุ่นทำให้มหาประเทศในยุโรปรู้สึกไม่ไว้วางใจญี่ปุ่น เพราะ
เห็นเกรงว่าอำนาจนิยมและการค้าขายของตนทางค้าเอเชียจะไม่ปลอดภัย

ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๒ เป็นต้นมาญี่ปุ่นได้รับความกระทบกระเทือนจากเศรษฐกิจ
ของโลกตกต่ำ - สินค้าที่ผลิตออกมาขายไม่ออก เพราะมหาประเทศได้ตั้งพักชำระ
ภาษีศุลกากรขาเข้าอย่างสูง เพื่อป้องกันสินค้าต่างประเทศเข้าเมืองของตน ญี่ปุ่นเคียด
ริ้นมาก อีกทั้งพลเมืองในประเทศของตนก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐบาลญี่ปุ่นซึ่งมีอิทธิ
พลทางการทหารหนุนหลังได้คิดตั้งใจกลองเปลี่ยนนโยบายไปในทางรุกราน เมื่อได้ทวี
ครองคู่ได้แล้วจึงส่งกองทัพเข้ายึดครองแมนจูเรีย ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ยึดได้แล้วญี่ปุ่นเปลี่ยน
ชื่อเสียใหม่ เรียกว่า ประเทศแมนจูโกว แต่งตั้งกษัตริย์องค์หนึ่งชื่อ พระเจ้าเฮนรี ปุย
Henry Pu-Yi เป็นจักรพรรดิแห่งประเทศนั้น ทำไมญี่ปุ่นจึงเลือกเอาแมนจูเรียของจีน
เป็นที่ขยายพลเมือง ก็เพราะเหตุว่า เป็นทำเลเหมาะอยู่ใกล้กับญี่ปุ่นและที่จะได้วัตถุดิบ
มี ถ่านหิน เหล็ก ถั่วเหลือง มาขายในประเทศญี่ปุ่นให้อยู่ดีกินดี การที่ญี่ปุ่นครอบครอง
แมนจูเรียจนมีความมั่นคงแข็งแรงได้ร้องเรียนไปยังสันนิบาตชาติให้คัดค้าน แต่ญี่ปุ่นไม่
เชื่อฟังคำคัดค้านที่ว่าญี่ปุ่นผิด สันนิบาตชาติไม่มีอำนาจพอที่จะบังคับญี่ปุ่นได้ ในเดือน
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ กองทหารญี่ปุ่นและจีนได้เกิดปะทะกันขึ้นที่ตำบลอูเกาเจียว ใน
มณฑล ซอนเหินเหตุให้เกิดสงครามระหว่างจีนกับญี่ปุ่นขึ้น การรบในระหว่างจีนกับญี่ปุ่น
มหาประเทศไม่ได้เข้าช่วยฝ่ายใด เพราะถือว่าเป็นเพียงกรณีพิพาทเล็กน้อยที่ไม่สามารถ
คลั่งกันได้ คู่สมานายพลเชก โตโจ Tojo นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นประกาศสงครามกับ
สหรัฐอเมริกาและอังกฤษในคืนวันฉาวม พ.ศ. ๒๔๗๔ ประเทศทั้งสองนั้นเห็นออกเห็นใจ
จีนจึงให้ความช่วยเหลือแก่จีนเป็นอย่างดีเท่าที่ความสามารถจะทำได้ ด้วยเหตุนี้กองทหารจีน
ภายใต้การบังคับบัญชาของ เจียงไคเช็ค Chiang Kai Shek จึงสามารถทำการต่อต้านกับ
กองทัพญี่ปุ่นอยู่ได้ตลอดจนสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง

ท่าทีของกลุ่มเผด็จการก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ประเทศต่างๆ มี อังกฤษ ฝรั่งเศส เบลเยียม เยอรมัน อิตาลี ได้ลงนามในสนธิสัญญาโลคาร์โน Locarno Pact มีใจความสำคัญบังคับให้ประเทศที่ลงนามมาแล้วปฏิบัติตามสนธิสัญญาแวร์ซายส์ Treaty of Versailles นอกจากนั้น สัญญายังกล่าวถึงข้อตกลงเป็นพิเศษ ระหว่างเยอรมันกับฝรั่งเศสซึ่งมีค่าที่ปรองดองกันได้ โดยสันติวิธี ในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ หลายประเทศได้พากันลงนามในสนธิสัญญา เกลดซอก และบริอังก์ Kellogg-Briand Pact มีสาระสำคัญในสัญญานับว่าทุกประเทศจะเลิกสู้รบกัน โดยใช้อาวุธอันไม่เป็นธรรม ถ้ามีเรื่องขึ้นของ हमองใจกันขึ้นจะระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศด้วยสันติวิธี

อย่างไรก็ดี แม้ประเทศต่างๆ ในยุโรป จะได้ไม่โจ่งแจ้งหาอันตึกภาพกันนักหนา โดยตั้งสมาคมนักจัดสงครามคือ สันนิบาตชาติขึ้นหรือทำสัญญาระหว่างประเทศขึ้นเพื่อระงับสงครามก็ตาม แม้กระนั้นก็ดี เงาแห่งสงครามก็ยังมาที่จะปรากฏขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะเหตุผลสำคัญที่จะก่อให้เกิดสงครามโดยแท้จริงนั้นไม่มีโดยนัยเราไปกำจัดได้ เหตุของสงครามที่จะเกิดใหม่ครั้งหลังนี้คือ ผลของสงครามครั้งแรกนั่นเอง ไม่มีใครเข้าใจถึงจุดสำคัญอันใด ไม่มีใครแก้ต้นเหตุ พวกมันไปแก้ปลายเหตุโดยไร้ผล เมื่อสรุปแล้ว เหตุนี้ มีดังนี้

๑. ความไม่ยุติธรรมของสนธิสัญญาสันติภาพ ประเทศฝ่ายชนะมอบโดยเอาผลประโยชน์มากเกินไปแก่ตน ประเทศฝ่ายแพ้ได้รับความฉิบหายอย่างเหลือประมาณจนกระทั่งต้องหาทางออกตามลำพัง

๒. การแบ่งแยกประเทศใหม่ ๆ ไม่ถูกต้องตามหลักการทางด้านเชื้อชาติและสภาพภูมิศาสตร์อย่างแท้จริง ที่แบ่งกันไปแล้วเป็นเพียงแต่ข้อใจที่เท่านั้นเอง เช่นเผ่าหนึ่งซึ่งมีความสมัครใจอยู่อยู่กับประเทศหนึ่ง ถูกจับใจให้ไปอยู่ได้บังคับกับอีกประเทศหนึ่งจนได้

๓. ประเทศที่ชนะสงครามบางประเทศ ไม่ได้รับผลประโยชน์จากการแบ่งเท่าที่ควรจะได้

ประเทศใดมีอำนาจมากอิทธิพลมาก ได้ส่วนแบ่งมาก ส่วนประเทศที่มีอิทธิพลน้อย เช่น อิตาลี ได้ส่วนแบ่งน้อยเกินไป

๔. ประเทศมหาอำนาจในอันนิบาตชาติ เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส มีความเห็นแก่ตนเองเป็นประมาณ ชาติความเห็นอกเห็นใจฝ่ายแพ้ เมื่อฝ่ายแพ้ต้องถูกริบอาณานิคม เมืองขึ้น ไม่มีวัตถุขึ้นบ้านโรงงานอุตสาหกรรมภายในประเทศของตนจำเป็นต้องรุกรานประเทศอื่น เพื่อให้ได้วัตถุดิบอย่างหนึ่ง และได้ดินแดนใหม่เพื่อระบายพดเมื่องอื่น ยึดเยี้ยของตนอีกอย่างหนึ่ง

๕. เมื่อเกิดอิทธิพลกิจการขึ้นในเยอรมันและอิตาลี ประเทศมหาอำนาจอังกฤษ ฝรั่งเศสไม่ได้ปราบปรามให้ราบคาบลงไป มีรัฐเอกราชผลประโยชน์ของตนอยู่ ปด้อยให้เยอรมันรุกรานประเทศใกล้เคียงที่อ่อนกำลังกว่าความพอใจ ปด้อยให้อิตาลีรุกรานเอธิโอเปียในทวีปแอฟริกาจนได้หมดประเทศ

ความร่วมมือของเยอรมัน-อิตาลี-ญี่ปุ่น

เมื่ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ Adolf Hitler หัวหน้าคณะสังคมนิยม National Socialist หรือ นาซี Nazi มีอำนาจขึ้นในเยอรมัน ปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ทางทหารจนมีกำลังเข้มแข็งขึ้นแล้ว ก็หาทางบอกเลิกสัญญาต่าง ๆ ที่ผูกมัดเยอรมันด้วยวิธีการต่าง ๆ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ กองทัพเยอรมันเข้าประจำการอยู่ในเขตปลอดทหารบริเวณลุ่มแม่น้ำไรน์ Rhine Land พ.ศ. ๒๔๘๙ เข้ายึดครองประเทศออสเตรีย Austria พ.ศ. ๒๔๙๐ เข้ายึดครองประเทศเชโกสโลวาเกีย Czecho-Slovakia

ทำนองเดียวกับอิตาลี ซึ่งมี เบนิตโต มุสโสลินี Benito Mussolini เป็นหัวหน้าคณะพรรคฟาสซิสต์ Fascist ก็ดำเนินการขยายอำนาจเช่นเดียวกับเยอรมัน คือ ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ เข้ายึดครองประเทศเอธิโอเปีย Ethiopia ปี พ.ศ. ๒๔๘๙ เข้ายึดครองประเทศอัลบาเนีย Albania

เพื่อปรับปรุงประเทศให้มีความดีขึ้น ทำให้รู้ดีเสียกันไปนิยมลัทธิเศรษฐกิจตาม
แบบ โซเชี่ยลลิสต์อย่างแรง คือ คอมมิวนิสต์ ซึ่งหลักการในลัทธินี้ตรงกัน
ข้ามกับลัทธินาซีของเยอรมันและฟาสซิสต์ของอิตาลี ต้องลัทธิหนึ่งปกครองตามแบบ
โซเชี่ยลลิสต์อย่างอ่อน คือยังนิยมการปกครองในระบบชนชั้นชนนายทุนอยู่ เมื่อระบบ
การปกครองของรัสเซีย และเยอรมัน—อิตาลี ขัดแย้งกันอยู่เช่นนั้น เป็นเหตุให้เยอรมัน—
อิตาลี เป็นศัตรูกับโซเวียตรัสเซียอย่างรุนแรงทีเดียว

มีเหตุการณ์ยุ่งยากขึ้นในประเทศสเปน ถึงกับเกิดเป็นสงครามกลางเมืองในปี
พ.ศ. ๒๔๗๙ นั้น อิตาลีและเยอรมันสนับสนุนช่วยเหลือนายพลฟรังโก Franco ซึ่งเป็น
หัวหน้าพรรคการเมืองคนระชาธิ โดยได้ส่งทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ไปช่วยฟรังโกมาก
มาย ในเวลาเดียวกันนั้นโซเวียตรัสเซียก็ส่งทหารและอาวุธไปช่วยเหลือคัสโตรของฟรังโก
ที่แย่งชิงอำนาจกันในการบริหารประเทศสเปนเหมือนกัน สเปนกลายเป็นสนามสำหรับ
ประลองฝีมือระหว่างลัทธิคอมมิวนิสต์กับลัทธินายทุนหรือลัทธิระชาธินิยม เนื่องด้วยการชน
ดังอาวุธยุทธภัณฑ์ของโซเวียตรัสเซียไม่สะดวก ฝ่ายปฏิวัติ คือ นายพลฟรังโก จึงมีชัย
คณะรัฐบาลอ่อนแออย่างไม่มีเงื่อนไข ฟรังโกยึดกรุง มาดริด Madrid เมืองหลวง
ของสเปนได้เมื่อ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๓ นายพลฟรังโกเข้าครองตำแหน่งเป็นประมุข
รัฐบาลใหม่ จัดการปกครองประเทศแบบเผด็จการและร่วมมือกับ เยอรมัน—อิตาลี
ตลอดมาด้วยดี

ญี่ปุ่นจำเป็นต้องขยายดินแดน เพื่อหาวัตถุดิบและระบายผลผลิตของตนด้วย
ตน ในที่สุดก็เกิดกรณีพิพาทกับจีนในคังแมนจูเรีย อังกฤษอเมริกาช่วยจีน
ญี่ปุ่นไม่พอใจอังกฤษและสหรัฐอเมริกา โดยที่เขามารับการขยายดินแดนของญี่ปุ่น
ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งก็เรื่องไม่พอใจที่สงครามนั้นเข้ามาแย่งตลาดการค้าใน
ทวีปเอเชีย

ญี่ปุ่นไม่ชอบรัสเซีย เนื่องจากเคยเป็นศัตรูกันมาแต่กาลก่อน รัสเซียแผ่อำนาจมาทางตะวันออก เข้าไปในดินแดนแมนจูเรีย เป็นเหตุให้เกิดสงครามกับญี่ปุ่นในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ในรัชสมัยพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ ๒ ของรัสเซีย Nicholas ซึ่งในสงครามครั้งนี้ รัสเซียเป็นฝ่ายแพ้ ความบาดหมางอันยังคงตรึงใจประชาชาติทั้งสองอยู่ตอออกมา อีกประการหนึ่งญี่ปุ่นไม่ชอบรัสเซีย เนื่องจากด้วยความนิยมในลัทธิเศรษฐกิจต่างกัน

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๘ เยอรมันกับญี่ปุ่นได้ลงนามในสนธิสัญญาต่อต้านคอมมิวนิสต์ Anti-Comintern Pact ดำระดำคัญในสัญญาฉบับนี้มีใจความว่า สองประเทศที่ลงนามนี้จะร่วมมือกันทุกวิถีทางเพื่อจะต่อต้าน บังคับ และปราบปรามลารเมียนแพร่ดลัทธิคอมมิวนิสต์ ต่อมาวันที่ ๖ พฤศจิกายน ปีต่อมา อิตาลีได้ขอเข้าร่วมเป็นภาคีแห่งสนธิสัญญาฉบับนี้ด้วย การที่ทั้งสามประเทศร่วมมือกันโดยใกล้ชิดเช่นนี้ถึงเพียงนี้ ก่อให้เกิดความสับสนทางจิตใจอย่างหาบซึ่ง จึงมีข้อหรือหนังสือซึ่งเรียกชื่อสามประเทศนี้ว่า แกนประเทศอักษะ หรือ แกนเบอร์ลิน-โรม-โตเกียว Berlin-Rome-Tokyo Axis

ทำไมสามประเทศจึงผูกมิตรสัมพันธ์กันหาบซึ่งถึงเช่นนี้ ก็เป็นเพราะ

๑. มีการปกครองในระบบนายทุนเหมือนกัน
๒. มีความนิยมในลัทธิประชาธิปไตยด้วยกัน
๓. มีความรังเกียจการปกครองในแบบคอมมิวนิสต์ เช่นกัน
๔. มีนโยบายในการค้นรหาดินแดนเพิ่มเติม เพื่อจะขยายพดเมืองอันยึดโยยด และเพื่อได้แหล่งวัตถุดิบสำหรับป้อนโรงงานอุตสาหกรรม อย่างเดียวกัน
๕. เป็นประเทศที่ถูกกดขี่ ได้รับความไม่ยุติธรรมจากสนธิสัญญาด้านศัภาพหลังสงครามโลกครั้งที่แรกปาน ๆ กัน
๖. ใช้การปกครองอย่างเผด็จขาดในลักษณะเผด็จการเหมือนกัน

การที่เยอรมัน—อิตาลี และญี่ปุ่น ได้ทำสัญญาพันธมิตรเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นผลให้มีความกำเริบใจอย่างใหญ่หลวงในฐานะที่มีมิตรสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ถึงแก่เยอรมันเข้ายึดครองออสเตรีย และ เซโกสโลวาเกีย อิตาลีเข้ายึดครอง เอธิโอเปีย และ อัดบานี ญี่ปุ่นเข้ายึดครอง แมนจูเรียของจีน นี่แหละเป็นมูลเหตุสำคัญทำให้เกิดสงครามโลกครั้งที่สอง เริ่มต้นแต่ ยอดอฟ ฮิตเลอร์ หัวหน้าคณะพรรคนาซีของเยอรมัน ยกกองทัพอันมหาศาลเข้าตีพรหมแดนออสเตรียอย่างสงบเงียบ ไม่มีการต่อต้านใดๆ แม้แค่น้อย วันที่ ๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๘ ฮิตเลอร์ประกาศรวมออสเตรีย เข้าเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของเยอรมัน ต่อมาในวันที่ ๑๕ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๓๘ เยอรมันเข้ายึดครองเซโกสโลวาเกีย และ วันที่ ๓ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๘ เยอรมันยกกองทัพบุกเข้าประเทศโปแลนด์ เรื่องนี้เป็นเหตุให้อังกฤษและฝรั่งเศสซึ่งทำสัญญาความร่วมมือกับเชกโกสโลวาเกียของโปแลนด์ จำเป็นต้องยื่นมือเข้าไปเกี่ยวข้องกับทันทีเมื่อโปแลนด์ถูกรุกราน วันที่ ๓ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๘ อังกฤษและฝรั่งเศส ประกาศสงครามต่อเยอรมัน สงครามโลกครั้งที่สองได้เริ่มขึ้นแล้วตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นไป และได้ดำเนินไปอย่างดุเดือดทางของสงครามจนถึงวันสุดท้ายคือ วันที่ ๕ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๕ เมื่อญี่ปุ่นลงนามในสัญญายอมวางอาวุธบนเรือ มิตซึบิ ในอ่าวเมืองโตเกียว รวมทั้งสิ้นในระหว่างทำสงครามกันเป็นเวลา ๖ ปีบริบูรณ์ (๓ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๘ ถึง ๕ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๕) คิดคำนวณถึงความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์โลก เหลือที่จะประมาณได้

สงครามโลกครั้งที่สอง

(๓ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๘—๕ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๕)

มูลเหตุดั้งเดิม ๑. อิตาลียึดครอง เอธิโอเปีย Ethiopia และอัดบานี Albania ๒. ญี่ปุ่นยึดครอง แมนจูเรีย Manchuria ของจีน ๓. เยอรมันยึดครองออสเตรีย Austria เซโกสโลวาเกีย Czechoslovakia และเมเมเมล Memel ๔. กลุ่มพันธมิตรแยกออกเป็นสองพวกกันโดยนัยไม่วางกัน คือฝ่ายประชาธิปไตยและฝ่ายเผด็จการ

มูลเหตุปัจจุบัน ด้านยุโรป เยอรมันรุกรานโปแลนด์ Poland โดยส่งกองทัพเข้าบุก เมื่อ ๑ กันยายน ค.ศ. ๑๙๓๙ เป็นเหตุให้อังกฤษฝรั่งเศสจำต้องประกาศสงครามต่อเยอรมัน เมื่อ ๓ กันยายนปีเดียวกัน เพื่อรักษาเอกราชโปแลนด์ไว้ ด้านเอเชีย ญี่ปุ่นทำสัญญาสงเคราะห์กับกลุ่มเผด็จการ คือ เยอรมันและอิตาลี ญี่ปุ่นโจมตีฐานทัพเรือของสหรัฐอเมริกาที่ฮาวาย เพิร์ลฮาร์เบอร์ Pearl Harbour ในหมู่เกาะฮาวาย Hawaii กลางมหาสมุทรแปซิฟิก เมื่อ ๗ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ เป็นเหตุให้สหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องประกาศสงครามต่อญี่ปุ่นเมื่อ ๘ ธันวาคม ปีเดียวกัน ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่มดากัสการ์ ฟิลิปปินส์ และเคลื่อนทัพจากอินโดจีนเข้าสู่ประเทศไทย

พฤติการณ์ของสงคราม ฝ่ายเยอรมัน มี อิตาลี, ญี่ปุ่น, ฟินแลนด์, รมานเนีย, ฮังการี, บุลกาเรีย

ฝ่ายสัมพันธมิตร มี สหรัฐอเมริกา, อังกฤษ, ฝรั่งเศส, โรเวียตเซีย และประเทศต่างๆ ในเครือจักรภพของอังกฤษ เช่น ฮอลแลนด์, แคนาดา นิวซีแลนด์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีประเทศต่างๆ เช่น เนเธอร์แลนด์ (ฮอลแลนด์) คิวบา, ปานามา, คอสตาริกา, นิการากัว, จีน, เม็กซิโก, อาร์เจนตินา, บราซิล, อียิปต์, ซีเรีย, ตุรกี, อูรูกวัย, เคนซัลดา กัว

เมื่อเยอรมันเข้าโจมตีรัสเซียในวันที่ ๒๒ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๑ เป็นผลทำให้รัสเซียเข้าร่วมฝ่ายสัมพันธมิตรด้วย ประเทศเป็นกลางในยุโรปไม่เกี่ยวข้องในการสงครามครั้งนี้ได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์, เดนมาร์ก, โปรตุเกส, การสงครามครั้งนี้ทั้งฝ่ายเผด็จการและประชาธิปไตย ผลักเบียดกันแพ้บ้างชนะบ้าง ซึ่งเป็นของธรรมดาของคู่ต่อสู้

ผลของสงคราม ในที่สุด ด้านยุโรป ฝ่ายเยอรมัน และอิตาลียอมวางอาวุธ ในฐานะฝ่ายแพ้โดยปราศจากเงื่อนไข เมื่อ ๗ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ฮิตเลอร์ Hitler ผู้นำเยอรมันฆ่าตัวตาย จอมพลเรือเคอนิกส์ Doenitz เป็นผู้แทน เยอรมันได้ยอมจำนนต่อฝ่ายสัมพันธมิตร และประกาศเป็นทางการเมื่อ ๘ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๕

เรียกว่าวัน V-Day สหรัฐอเมริกา, อังกฤษ และรัสเซีย เปิดประชุมร่วมกันที่เมือง
ปอร์ตสแดม Potsdam ใกล้กับกรุงเบอร์ลิน Berlin เมื่อ ๒ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ตกลง
ให้ฝ่ายสัมพันธมิตรยึดครองประเทศเยอรมนีไว้ก่อนกว่าจะทำสัญญาสันติภาพ กำหนด
เขตยึดครองเป็น ๔ เขต คือ ตะวันออกของรัสเซีย ตะวันตกเฉียงเหนือของอังกฤษ, ตะ-
วันตกของฝรั่งเศส, ตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา ส่วนดินแดนต่าง ๆ ที่เยอรมนี
ยึดได้นั้นให้คืนแก่เจ้าของเดิม

ด้านเอเชีย เมื่อเยอรมนียอมแพ้แล้ว สหรัฐอเมริกา, อังกฤษ และจีน
ได้เตือนให้ญี่ปุ่นยอมแพ้โดยดี แต่ญี่ปุ่นปฏิเสธ สัมพันธมิตรจึงเตรียมกำลังยกพล
บุกเข้าเอเชีย เครื่องบินของสหรัฐอเมริกาได้ทิ้งระเบิดปรมาณูลูกแรกลงที่ ฮิโรชิมา Hiroshima
เมื่อ ๖ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ รัสเซียประกาศสงครามกับญี่ปุ่น เมื่อ ๘ สิงหาคม ค.ศ.
๑๙๔๕ สหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิดปรมาณูลูกที่สองลงที่เมือง นากาซากิ Nagasaki เมื่อ
๙ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ญี่ปุ่นยอมแพ้ต่อผู้แทนสหรัฐอเมริกา, จีน, รัสเซีย, อังกฤษ,
เนเธอร์แลนด์, ออสเตรเลีย, นิวซีแลนด์ และแคนาดาบนเรือรบ มิสซูรี Missouri ของ
สหรัฐอเมริกาในอ่าวเมืองโยโกฮาม่า เมื่อ ๒ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๕ เรียกว่า VJ-Day

เมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้แล้ว สัมพันธมิตรเข้ายึดครองประเทศญี่ปุ่นไว้จนกว่าจะจัด
ระเบียบใหม่เสร็จเรียบร้อย โดยวัตถุประสงค์จะให้ญี่ปุ่นมีรัฐธรรมนูญปกครองแผ่นดิน
ในระบอบประชาธิปไตยอันแท้จริงเสียก่อน ในระหว่างนั้นการติดต่อระหว่างประเทศ ให้
ผ่านองค์การยึดครอง ส่วนดินแดนต่าง ๆ ที่ญี่ปุ่นได้มาโดยมิเป็นธรรมนั้นให้คืนแก่เจ้าของ
เดิมเสีย

การจัดการแก่ประเทศอื่น ๆ ฝ่ายเยอรมัน ฝ่ายสัมพันธมิตรกำหนดหรือ
เรียกชื่อเขาแก่ฝ่ายศัตรูที่เข้าด้วยเยอรมนีอีก ๕ ประเทศ คือ อิตาลี, ฮังการี, บุลกาเรีย,
รูมาเนีย และฟินแลนด์ เมื่อ ๑๕ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๗ มีสาระสำคัญดังนี้

๑. อิตาลี ต้องปล่อยเมือง ตรีเอสเต Trieste ให้เป็นเขตเสรี (Free
Territory) อยู่ภายใต้การควบคุมของสหประชาชาติ ต้องใช้ค่าเสียหายสงครามให้แก่

ยูโกสลาเวีย, กรีก, รุสเซีย, เซโกสโลวาเกีย, ฮังการี ส่วนดินแดนอาณานิคมในแอฟริกา
เหนือให้อยู่ในความควบคุมของสัมพันธมิตร กำลังทหารบก, เรือ และอากาศถูกลด
จำนวนลง

๒. ฮังการี ต้องใช้ค่าเสียหายให้แก่ รุสเซีย, เซโกสโลวาเกีย, ยูโกสลา
เวีย กำลังทหารถูกลดจำนวนลงเช่นเดียวกับอิตาลี

๓. รัมเนีย ต้องยกแคว้น เบสซาราเบีย Bessarabia และ บุกovina
Bukovina คืนเหนือให้รุสเซียศัตรูของ ยกแคว้นโดบรูจา Dobruja ให้ฮังการี ต้อง
ใช้ค่าเสียหายให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตร และกำลังทหารถูกลดจำนวนลง

๔. บุลกาเรีย ต้องใช้ค่าเสียหายให้แก่กรีก และยูโกสลาเวีย กำลังทหาร
ถูกลดจำนวนลง

๕. ฟินแลนด์ ต้องยกแคว้น เพตซามอ Petsamo ไวปูรี Viipuri และ
การีเลีย Karelina ให้ รุสเซียศัตรูของ และต้องยอมให้รุสเซียให้ฐานทัพเรือ ซึ่งอยู่
ใกล้นครหลวง เฮลซิงกิ Helsinki นอกจากนั้นยังต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ฝ่ายสัมพันธ
มิตร และข้าถูกลดกำลังทางทหารลงเช่นเดียวกับประเทศข้างต้นด้วย

เหตุการณ์สำคัญในสงครามโลกครั้งที่สอง

ปี ค.ศ. ๑๙๓๘ (พ.ศ. ๒๔๘๑)

๓๓ มีนาคม	เยอรมันประกาศรวมประเทศออสเตรียเข้ากับมหาอาณาจักร
เยอรมัน
๓๒ กันยายน	การประชุมครั้งใหญ่ของพรรคนาซีที่นูเรมเบิร์ก
๒๖ กันยายน	ฮิตเลอร์ยื่นคำขาดต่อเบนเนต ประธานาธิบดีของประเทศ
เซโกสโลวาเกีย
๒๘ กันยายน	การเจรจาที่เมืองมอญีคระหว่างฮิตเลอร์, มุสโสลินี, แรม-
เบิร์ต เจน คาตาลีเย

ปี ค.ศ. ๑๘๓๕ (พ.ศ. ๒๔๗๘)

- ๑๕ มีนาคม เยอรมันเข้ายึดครองประเทศเชโกสโลวาเกีย
 ๒๒ มีนาคม เยอรมันเข้ายึดครองเม็กซิโก
 ๖-๗ เมษายน อิตาลี เข้ายึดครองประเทศอัลบาเนีย
 ๒๒ พฤษภาคม เยอรมันและอิตาลีลงนามในสัญญาสหประชาชาติ
 ๒๓ สิงหาคม สัญญาไม่รุกรานกันระหว่าง เยอรมันและสหภาพโซเวียต
 รุดเซีย
 ๓ กันยายน กองทัพเยอรมันบุกเข้ายึดครองโปแลนด์
 ๓ กันยายน อังกฤษฝรั่งเศส ประกาศสงครามต่อเยอรมัน
 ๓๗ กันยายน รุดเซียเข้าเหยียบโปแลนด์ภาคตะวันออก
 ๒๐ กันยายน กรุงวอร์ซอ เมืองหลวงของโปแลนด์แตก
 ๒๗ กันยายน รุดเซียและเยอรมันตกลงกันแบ่งโปแลนด์
 ๓๐ พฤศจิกายน รุดเซียบุกเข้ายึดครองฟินแลนด์

ปี ค.ศ. ๑๙๔๐ (พ.ศ. ๒๔๘๓)

- ๓๕ มีนาคม สัญญาสันติภาพระหว่างฟินแลนด์ และสหภาพโซเวียตรุดเซีย
 ๙ เมษายน กองทัพเยอรมันบุกเข้าเดนมาร์กและนอร์เวย์
 ๓๐ พฤษภาคม เยอรมันบุกเข้าเบลเยียม, เนเธอร์แลนด์, ลักเซมเบิร์ก
 ๑๔ พฤษภาคม แคว้นบริเตน เซดิง ทะลายลง
 ๒๗ พฤษภาคม เบลเยียมยอมแพ้
 ๕ มิถุนายน ดันพินมิตร์ถอยลงเรือที่ ดันเคิร์ก
 ๙ มิถุนายน เยอรมันได้เมืองวอร์ซอ
 ๓๐ มิถุนายน อิตาลี ประกาศสงคราม กับ ฝ่ายศัตรูของเยอรมัน
 ๓๗ มิถุนายน รัฐบาลจอมพลเปเตงในฝรั่งเศสที่ลอนดอน
 ๒๒ มิถุนายน สัญญาสงบศึกระหว่างเยอรมัน และฝรั่งเศส
 ๒๔ มิถุนายน สัญญาสงบศึกระหว่างอิตาลี และฝรั่งเศส

- ๗ กรกฎาคม รัฐบาลฝรั่งเศสย้ายไปอยู่ที่เมืองวีส
 ๘ สิงหาคม เริ่มการรบเหนือเกาะอังกฤษ
 ๑๖ กันยายน กองทหารอิตาลีในอัฟริกาหยุดชะงักที่ ซิดี-บารนี
 ๒๒ กันยายน อินโดจีนยอมให้ญี่ปุ่นใช้ประเทศของตนเป็นฐานทัพ
 ๒๗ กันยายน เยอรมัน, อิตาลี และญี่ปุ่นลงนามสหายศึก ไครภาคี
 ๒๘ กันยายน เริ่มการปะทะกันในระหว่างกองทหารฝรั่งเศสและกองทหารไทย
 ๒๘ ตุลาคม อิตาลีเข้าตีประเทศกรีซ

ปี ค.ศ. ๑๙๔๑ (พ.ศ. ๒๔๘๔)

- ๒๓ มกราคม ญี่ปุ่นรบโกลด์เกตส์กรณพิพาท ในระหว่าง ไทยกับอินโดจีน
 ฝรั่งเศส
 อังกฤษยึดได้เมืองโคเบรุกในทวีปอัฟริกา
 ๓ มีนาคม บุตุกาเรีย เข้าโจมตีในเครือฝ่ายอักษะประเทศ
 ๖ เมษายน เยอรมันบุกเข้าตียูโกสลาเวียและกรีซ
 ๑๐ เมษายน สัญญามิตรภาพระหว่างญี่ปุ่นและสหภาพโซเวียตรุดเชีย
 ๑๘ เมษายน เยอรมันได้โรงงานบุก ยูโกสลาเวีย
 ๒๗ เมษายน เยอรมันยึดกรุง เอเธนส์ เมืองหลวงของกรีซ
 ๒๐ พฤษภาคม กองทหารร่วมเยอรมันเข้าโจมตีเกาะครีต
 ๒๒ มิถุนายน เยอรมันเข้าตีโซเวียตรุดเชีย
 ๓๕ สิงหาคม กฎบัตรออตติก
 ๑๖ สิงหาคม อังกฤษและสหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือโซเวียต รุดเชีย
 เป็นทางการ
 ๘ ธันวาคม ญี่ปุ่นเข้าโจมตี เพิดฮาเบอร์ของสหรัฐอเมริกา
 ๘ ธันวาคม สหรัฐอเมริกาประกาศสงครามกับญี่ปุ่น
 ๑๐ ธันวาคม รัชชะทางทะเลของญี่ปุ่นใกล้จะตาย

- ๓๘ ธันวาคม ฮิตเลอร์เข้าดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการสูงสุดของกองทัพเยอรมัน
 ๒๕ ธันวาคม ช่องก่งแตก

ปี ค.ศ. ๑๙๔๒ (พ.ศ. ๒๔๘๕)

- ๓ มกราคม ดัตช์ยابันระหว่าง ๒๕ ชาติ ในการก่อกำเริบองค์การสห-
 ประชาชาติ
 ๓๕ มกราคม การประชุมสันนิบาตชาติอเมริกันที่ ริโอ-เดอ-จาเนโร
 ๓๕ กุมภาพันธ์ ดิงคโปร์แตก
 ๓๘ เมษายน อเมริกันทิ้งระเบิดกรุงโตเกียว, โยโกฮาม่า และในกายาเป็น
 ครั้งแรก
 ๗-๓๐ พฤษภาคม ชัยชนะทางทะเลของอเมริกันที่ทะเล คอโร
 ๕ มิถุนายน ยุทธนาวี—นาวี ทมิคเวย์
 ๒๓ มิถุนายน ทหารอังกฤษที่โคเบรุกยอมวางอาวุธ
 ๓ กรกฎาคม เยอรมันยึดได้ เซบาสโตโปลัด
 ๓๘ สิงหาคม ดัมพ์พันธมิตรของทำการชนบทที่เคียบ
 ๕ กันยายน เยอรมันโจมตีดัตช์กราดของรูตเซีย
 ๒๓ ตุลาคม—๓ พฤศจิกายน การรุกของอังกฤษที่ เฮด—ฮาดา—เมน ในดินยา ทวีป
 ออฟริกา
 ๗ พฤศจิกายน ดัมพ์พันธมิตรบุกพลซนบกในออฟริกาเหนือ
 ๓๓ พฤศจิกายน เยอรมันเข้ายึดครองฝรั่งเศสทั้งประเทศ
 ๒๗ พฤศจิกายน ฝรั่งเศสจมเรือรบของคนที่ชาวคูตอง

ปี ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๘๖)

- ๓๔ มกราคม การประชุมที่คาซาบลังกา
 ๒ กุมภาพันธ์ เยอรมันปราชัยที่ดัตช์กราด
 ๓๒ พฤษภาคม ฮอดานแห่งสงครามในทวีปแอฟริกา

- ๓๐ กรกฎาคม ดัมพ์พันธบัตรขึ้นเกาะ ซิชิต
- ๒๕ กรกฎาคม เบนโต มุสโธตินี หมตบุญวาสนา
- ๕ สิงหาคม รัยชนะของรัสเซียที่เมืองโฮเรด
- ๓ กันยายน ดัมพ์พันธบัตรยอมรับสัญญาส่งบักเกอร์ของอิตาลี
- ๔ กันยายน อเมริกันขึ้นบกที่ ซาแตรันโน
- ๓๐ กันยายน เกาะคอร์ซิกาหลุดมือจากอิตาลี
- ๓๓ ตุลาคม รัฐบาลบาตอดโยของอิตาลีประกาศสงครามต่อเยอรมัน
- ๒๗ พฤศจิกายน การประชุมที่กรุงเทเฮราน
- ปี ค.ศ. ๑๙๔๔ (พ.ศ. ๒๔๘๗)
- ๒๒ มกราคม ดัมพ์พันธบัตรขึ้นบกที่เมืองเนคคูโน ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของ
กรุงโรม
- ๔ พฤษภาคม เซบาโตโปลอสหลุดจากวงล้อม
- ๓๘ พฤษภาคม ดัมพ์พันธบัตรยึดได้เมืองกาซีโนในอิตาลี
- ๕ มิถุนายน ดัมพ์พันธบัตร เข้ากรุงโรม
- ๕ มิถุนายน พระเจ้าวิกเตอร์ เอ็มมานูเอิลที่ ๓ รัชสมัยอิตาลีทรงตั้ง
ราชสมบัติ
- ๖ มิถุนายน ดัมพ์พันธบัตรยกพลขึ้นบกที่นอร์ม็องดี
- ๓-๒๒ กรกฎาคม การประชุมที่เบรคตันวูด
- ๒๐ กรกฎาคม การตอบโต้การชีวิต อิตาลีประมุขเยอรมัน
- ๓๐ กรกฎาคม อเมริกันเจาะแนวเยอรมันทางด้านอาวรังด์
- ๒๔ สิงหาคม กองพลเดอแคลเข้าสู่กรุงปารีส
- ๓ กันยายน รัสเซียเข้ากรุงบูคาเรสต์
- ๔ กันยายน สัญญาส่งบักเกอร์หว่างรัสเซีย และฟินแลนด์

- ๓๒ กันยายน สัญญาสงบศึกระหว่างรัสเซีย และรומานีเย สัญญาสงบศึก
ระหว่างรัสเซีย และ บุลกาเรีย
- ๓๗ กันยายน รัสเซียเข้ากรุงโซเฟีย
- ๗ ตุลาคม แฉกัมบาร์คันโฮค
- ๑๔ ตุลาคม ดัมพันซ์มิตรข้ามชายแดนตะวันตกเฉียงของพื้น
- ๒๐ ตุลาคม อเมริกันชนบทที่พลัดถิ่นขึ้น
- ๒๓ ตุลาคม กรุงเบดกราดพ้นจากการยึดครอง
- ๒๓ ตุลาคม สหรัฐอเมริกา, อังกฤษ, รัสเซีย รับรองรัฐบาล
ฝรั่งเศส
- ๗ พฤศจิกายน รัสเซียเขตที่ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีอเมริกันอีกครึ่งหนึ่ง
- ๓๓ พฤศจิกายน รัสเซียข้ามแม่น้ำดานูบ
- ๓๐ ธันวาคม การรบครั้งสุดท้ายของเยอรมันที่อาร์เดน

ปี ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘)

- ๑๗ มกราคม รัสเซียช่วยให้กรุงวอร์ซอพ้นจากการยึดครอง
- ๓๗-๓๘ มกราคม รัสเซียเข้ากรุงบูดาเปสต์
- ๗-๑๒ กุมภาพันธ์ การประชุมที่ยัลตา
- ๑๓ กุมภาพันธ์ ดูกเซมเบ็ก พ้นจากการยึดครอง
- ๘ มีนาคม ดัมพันซ์มิตรข้ามแม่น้ำไรน์ที่เรมาเก็น
- ๓ เมษายน อเมริกันบุกเกาะโอกินาวา
- ๑๓ เมษายน รัสเซียได้กรุงเวียนนา
- ๑๒ เมษายน รัสเซียถึงแก่กรรม ทูรแมนรับตำแหน่งแทน
- ๒๓ เมษายน กรุงเบอร์ลินถูกยึด
- ๒๖ เมษายน กองทัพอเมริกันและรัสเซียบุกถึงกันที่ทอเรีย
- ๒๖ เมษายน-๒๖ มิถุนายน การประชุมที่เมืองซานฟรานซิสโก

- ๒๘ เมษายน ขอด่านแห่งชีวิตของ เบนิตโต มุสโสลินี
 ๓ พฤษภาคม ข่าวการตายของฮิตเลอร์
 ๒ พฤษภาคม กรุงเบอร์ลินแตก เยอรมันในอิตาลีและในออสเตรีย
 ภาศตะวันตกยกยอมวางอาวุธโดยปราศจากเงื่อนไข
 ๔ พฤษภาคม กองทัพเยอรมันภาคพายัพยอมวางอาวุธ
 ๗ พฤษภาคม กองทัพเยอรมันส่วนใหญ่ยอมวางอาวุธ
 ๓๗ กรกฎาคม-๒ สิงหาคม การประชุมที่ปอตสดัม
 ๖ สิงหาคม อเมริกันใช้ลูกระเบิดปรมาณูครั้งแรก ฮิโรชิมา
 ๘ สิงหาคม รุสเซียประกาศสงครามต่อญี่ปุ่น
 ๒ กันยายน ญี่ปุ่นลงนามในสัญญายอมวางอาวุธบนเรือ "มิดซูริ"
 ในอ่าวเมือง โตเกียว

แบบฝึกหัด

ข้อ ๑ มีความจำเป็นอย่างไร ไทยจึงประกาศสงครามกับประเทศเยอรมันและ
 ออสเตรีย อังกฤษ ถ้าไทยจะดำรงความเป็นกลางอยู่ให้ตลอดระยะสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง
 จะมีผลดีหรือร้ายเพียงไร ให้อธิบายตามความเห็นของท่าน

ข้อ ๒ ชื่อต่อไปนี้ เป็นอะไร อยู่ที่ไหน คำสำคัญเพียงไร

นาซี Nazi

เอธิโอเปีย Ethiopia

แมนจูเรีย Manchuria

ฟรังโก Franco

โยเซฟ สตาลิน Joseph Stalin

วันกำหนดส่ง

14 เม.ย. 2504

25 พ.ค. 2504

30 มิ.ย. 2504

1-10 ก.ค. 2504

26 ส.ค. 2504

2-10 ส.ค. 2504

24.9.2504

2.10.2504

10.10.2504

เลขเรียกหนังสือ 900
Call No. ๑

ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ
ชื่อผู้แต่ง Author ๑๖๖๓

๑๐๐

๑.

(๑.๒) ๑.๒.๑ ๑

1749

